24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6629 — 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 2 ՇԷՎՎԱԼ 1325 — 8 Novembre 1907 — 24me année № 6629

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	105 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	35 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԱՂ. ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գ.

Ինչ պէտք է ըլլայ

Եթէ ակնարկ մը նետէք Ա. հատուածիս վրայ, պիտի զարմանաք թէ քանի տարիէ ի վեր որչա՜փ քիչ թիւով պրօտէօզներ արտադրուեր են։ Բայց կրնան ծանօթութենէս վրիպող անուններ գտնուիլ, որոնք այդ թիւը կրկնապատկեն... սակայն քանի տարիին հետ բաղդատելով՝ դարձեալ քիչ է. ուրեմն ծանօթ և անծանօթ եղող ուսուցչուհիներու աշակերտներն ալ միասին հաշուելով թիւը քառապատկենք և այս՝ անշուշտ միայն մե՛ր միջավայրին մէջ։ Բայց ի՛նչ կերպով ալ բազմապատկելու ջանքեր ընենք, ներկայանալի պրօտէօզներու թիւը անբաւական է։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ ամէն արուեստ յարմարութեան մը հետ կապ ունի և ճերմակ ասեղնագործութիւնը հարիւր աշխատողներէ առաւելն հազիւ տասնին կրնայ յարմարիլ, մնացեալը կա՛մ ֆիզիքապէս չի կրնար տանիլ ջղագրգիռ ըլլալով, կամ այդ աշխատութիւնը տեսողութեան զօրութիւնը կը տկարացնէ և կամ բոլորովին անյարմար կը գտնուի գործին համար։ Մասնագէտ ուսուցչուհիներէ մէկ քանիին կարծիքը առած և անձնական փորձառութեամբս ալ տեսած եմ թէ, վարժարանի մը մէջ աշակերտուհիին սկսած մէկ շապիկը, աշխատութեան որոշեալ ժամերուն մէջ յարատեւելով, առնուազն վեց ամիսէն կրցած է աւարտել։

Ուրեմն կնճռոտ արուեստ մը ըլլալու է ան, որուն բացատրութեանը համար կը դիմենք արուեստականին (technique)։ Ասեղնագործութիւնը երեք գլխաւոր բաժանում ունի՝ որոնց միացումը կը կազմէ գործին մեծագոյն մասնամբողջութիւնը։ Ա. Շրջագիծը՝ որուն տակերը պէտք է լեցնել (contour bourré), Բ. Զարդասեղները՝ (piqûres) և Ծակասեղները (à jour)։ Այս բաժանումներուն լրացուցիչ մասերը կը կազմեն՝ ծակոտիկները (engrêlure), կապասեղները (point d'arme) և սարդնիկները (araignée) որոնք ծակասեղներու և ծակոտիկներու մէջ զանազան ձեւով կը գործադրուին ի հարկին և դրասանգները (feston)։

Ուսուցչուհիները շատ անգամ գործը Ֆէսթօնէն կ'սկսին աշակերտուհիին ուսուցանել, ինչ որ ճիշդ է, բայց իննսուն առ հարիւր անոր յարմարութիւնը կամ հակառակը չի յայտներ, մինչեւ ֆօնթուր կամ ֆօնսօնէ աշխատելու սկզբնաւորութիւնը, որ սակայն մէկ տարի շարունակաբար աշխատութեամբ ալ չի կրնար երեւան գալ. այլ նախապէս ընտելացեալին և յարմարագոյնին համար իսկ՝ գոնէ երկու տարիէն։ Վասն զի, միայն այս մասին համար, — որ իբր պրօտէօզ ամէնէն էական մասն է — ձեռքը երկար ատեն գործնականապէս վարժուելու պէտք ունի։

Ուսուցչուհին որքա՛ն ալ վարպետ ըլլայ և գործին յիշեալ մասը ուսանողուհիին կողմէ որքա՛ն ալ ուշ երեւան գայ, երբեք մեղադրելի չեն ո՛չ մէկը և ո՛չ միւսը։ Ցետոյ կուգայ բիֆիւը, որ նուազ դժուար չէ քան ֆօնթուրը, եթէ արուեստական ճշդութեամբ գործադրուին անոնք, որովհետեւ աւելի այդ մասին համար ալ թելերու հաշիւներ կը պահանջէ գործը, ինչ որ շատ անգամ զանց առնուած է ուսուցչուհիներու և պրօտէօզներու կողմէ։ Բիֆիւ մը եթէ անխնամ կերպով գործադրուի, խիստ փոքր միջոցներու մէջ անճշդութիւնը կրնայ կորսուիլ և ոչ-մասնագէտի մը աչքէն վրիպիլ գործին պակասը. իսկ եթէ լայն միջոցի մը մէջ է գործադրութիւնը, համաչափ տեսքեն մը երեւոյթը կը պահանջէ. կարելի չէ կտաւին հորիզոնական և ուղղահայեաց թելերը չի համրելով գործադրել։ Ուսուցչուհիներն ընդհանրապէս միայն piqûre au petit point կը սորվեցնեն աշակերտուհիներու, որ սակայն քանի մը տեսակ variationներ կրնայ ունենալ և եթէ ատոնք հարկ ըլլայ գործադրել, թել համրելով, երեւակայեցէ՛ք թէ ուսուցչուհին և աշակերտուհին քով ո՛չ ուղեղ կը դիմանայ, ո՛չ աչքի լոյս և ո՛չ ջիղ։

Այս գլխաւոր գործադրութեանց մէջ առաջիններուն համեմատաբար ամէնէն դիւրինը ծակասեղն է, որ երկու կարգ կը ներկայանայ։ Ա. — A jour au petit point, զոր պրօտէօզները՝ առանց թել քաշելու՝ fil d'Alsaceով կը գործադրեն երեքական թել վերէն դէպ վար և յետոյ աջէն դէպ ի ձախ համրելով։ Այս կարգին Բ. վարիասիօնը ստեղծած և մէկ քանի ուսուցչուհիներու ալ հաղորդած եմ։ Բ. — A jour aux fils, որ թելերը քաշելով կը գործադրուի. միջանկեալ կերպով ըսեմ թէ շատ մը պրօտէօզներ և ուսուցչուհիներ՝ կը կարծեն քանի մը տեսակ à jour գիտնալ, որոնց առջեւ ծիծաղս չեմ կրնար զսպել. որովհետեւ չի կայ արուեստի մը գործադրութիւնը որ կանոնի տակ առնուած չըլլայ և պէտք է ըսել թէ թել քաշելով à jourին ամէնէն նախնականին վարիասիօներն են միւսները, որոնք զանազան թելի բաժանումներով կը ներկայանան և շատ հաւանական է որ այդ զանազանութիւնները կրնան դեռ ընդարձակուիլ։

Այս տեսական համառօտ բացատրութիւններէս՝ որոնք միայն ձեռնհաս պրօտէօզներու մատչելի են, չի կարծուի որ ես ալ ասեղնագործութեան մասնագէտ մը ըլլամ, քան զի, ուրիշ առթիւ ալ գրած և խօսած եմ թէ այս արուեստը երբեք առնական չէ. և երբ այսչափ խոր պրպտումներու մէջ կը սուզուիմ, իբր այր միայն ալ չեմ. Եւրոպական անուանի աշխատանոցներու մէջ ինձմէ աւելի ճարտարներ շատ կը գտնուին, որոնք միայն կը պատրաստեն գործին գծագրութիւնը և անոր պատշաճ գործադրութիւնը կը հաղորդեն գործաւորուհիներու վարչուհի Տիկիններուն և Օրիորդներուն։ Չի մոռնամ ըսել թէ ճերմակի ճիւղին արուեստական կնճռոտութեանց պատճառաւ, անոր տեղական գործաւորուհիներուն թիւը Եւրոպայի մէջ ալ նուազ է, համեմատաբար գործի խնդրանքին։

Անգամ մըն ալ անդրադառնանք այս հարցին թէ, լաւ պրօտէօզի մը ձեռքը մարզուած աշակերտուհի մը կրնա՞յ յանկարծ ուսուցչութիւն յանձնել։ Չեմ յուսար որ կարծիքիս հակառակը գտնեն մեր ծանօթ մասնագիտուհիները՝ թէ անոնք որքա՛ն ալ ասեղի վարպետութիւն ներկայացնեն, կրնան ըլլալ լաւ գործաւորուհի, վարպետի մը առաջնորդութեան ներքեւ, որոնցմով կրնան հիանալի գործեր արտադրել. սակայն առանց տարիներու ընթացքին մէջ փորձուած ըլլալու՝ ուսուցչութիւն յանձնել, կամ քմահաճոյքի մը և կամ արուեստին պահանջքին անդիտակցութեան արդիւնքն է, ուրկէ տուժողը միշտ աշակերտուհին կրնայ ըլլալ։

Դառնանք ասեղնանկարչութեան (peinture à l'aiguille)։ Կարծեմ աւելի քան մէկ ու կէս տարի առաջ, կրթական ծրագրին նախապատրաստութեանը առթիւ, աղջկանց ձեռական աշխատութեանց համար ծրագիր մը կը մատուցուի Տիկնանց Զապէլ Հ. Ասատուրի, Ս. Նիկողոսեանի և Զ. Գալէմքեարեանի կողմէ, որոնց բացի մէկին ասեղնագործութեան մասնագիտուհի մը ըլլալէն, միւս Տիկնանց համար այդ կարգի գործերու միջամտութիւնը ըլլալուն անտեղութիւնը շեշտած էր հանգուցեալ Օր. Գալէնտէր, թերթի մը մէջ։ Բայց, ըստ իս, կրթասէրներու և արուեստասէրներու փութկոտութիւնը անգնահատելի չի գտնելով, Տէր և Տիկին Հ. Ասատուրի կը ներկայանամ ասեղնանկարը զոր իսկոյն Տիկինը կը գնահատէ ըսելով՝

— Իրաւ է թէ գունաւոր ասեղնագործութիւն դրած ենք մեր ծրագրին մէջ, բայց կարմիր կանանչին խառնուած բաները կը հասկնայինք զայն. peinture à l'huile է դարձեր ասիկա։

Շնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, սոյն արուեստին տարածման համար փափաք կը յայտնեմ Տիկնոջ և Հրանտ Էֆ.ի, ուսուցչուհիներու սորվեցնելու համար զայն։ Տիկինը ինձ խորհուրդ կուտայ անձամբ ուսանիլ զայն թաղ. նախակրթարաններու մէջ, գուցէ մտածելով որ կը վճարուիմ, բայց պէտք է ըսեմ թէ Օր. Էօժէնի Կարապետեանի սորվեցնելով՝ առայժմ բան մը առած չունիմ. միայն թէ՝ այդ կարգի ընդունակներու չի կրցի պատահիլ ցարդ։ Ուստի՝ գործին ղեկը ձեռքս կ'առնեմ, որուն արուեստական բացատրութիւնը արդէն գրած եմ։

Այժմ, սակայն, այս արուեստին ուսուցչութեան նկատմամբ գաղափարս պարզել կ'ուզեմ։ Ասեղնանկարչութիւնը ասեղնագործութեան չափ կնճռոտ չէ ա՛ն զարգացին, երբ նախակրթարանի մը մէջ միացուած կամ այցելու պրօտէօզ մը գտնուի։ Վասն զի, եթէ ասեղնագործութիւնը արուեստին դիտցածին է իր ինքնատիպ նրբութիւններով, ասեղնանկարին — իբր եղբօր — խնամակալներն ալ ըլլալէ չի զգուիր։ Ուրեմն աշակերտուհի մը մինչեւ որ գէթ մէկ տարի պրօտէօզի աշխատած և քիչ կամ շատ յարմարութիւն ցոյց տուած չըլլայ, անկարելի է անոր ասեղնանկարչութիւն յանձնել։ Իրաւ է թէ [illegible] կամ աշակերտուհիներ, որոնք առանց պրօտէօզ գիտցած ըլլալու յաջողած են ասեղնանկարին մէջ, բայց իրաց այդ ընթացքէն խաբուելու չէ բնաւ, քանի որ անկման արուեստագիտութիւն մը կրնայ երեւան գալ անոնց մէջ։ Եւ յետոյ, ասեղնանկարի դասընթացքը կը պահանջէ՛ ո՛չ թէ ասեղով, այլ մատիտին ծայրովը առաջնորդել աշակերտուհին, ինչպէս Եւրոպայի մէջ իրենց գործաւորուհիները կ'առաջնորդեն արուեստագէտները, որ գործին պարունակը կը մնայ պրօտէօզ։ Ուրիշ անպատեհութիւն մըն ալ եթէ կայ, այն է թէ նորավարժ աշակերտուհիի մը ձեռքը ընդհանրապէս գործը աղտոտելու ենթակայ է. եթէ նախապէս պրօտէօզն աղտոտելով տկար վարժուի, այդ արտադրութիւնը յետոյ լուացուելով կրնայ մաքրուիլ, իսկ ասեղնանկարը մետաքսով գործադրուելուն անկարելի է լուալ։ Այս պատճառներուն համար, բարեգործ երկու բաժանումներէն աւելիին ասեղնանկարչութիւն ուսուցանել անկարելի է։

Յիշեալ պայմաններուն տակ՝ ասեղնանկարչութեան դասաւանդութիւնը խիստ երկարատեւ չէ և տարիներու չսպասեր իր արդիւնքը տալու համար։ Կրնայ մէկ տարիէն գործը բաւական մը երեւան գալ, բայց ասով չի հասկցուի որ խիստ ալ դիւրին է։ Փորձառութեամբ ձեռք բերած վիճակագրութիւնս սա է թէ հարիւր աշխատողներէ քանիը յաջողած են ներկայանալի գործ արտադրել։ Բայց յաջողածներու համար ալ անմիջապէս «սորվեցաւ» չի կրնար ըսուիլ, մէկ-երկու տարուան մէջ, քանի որ թէ՛ ծաղկենկարչութեան և թէ՛ կենդանանկարչութեան (ըստ որում երկու սեռի բաժնուած են գործը) ամէն տեսակին ծանօթանալուն վերջը չի կրնար գալ. այլ ա՛ն տեսակ դասակարգութիւն մը ըրած եմ ծաղկենկարչութեան և զարդանկարչութեան մէջ, որոնց մէկէն ուսուցմամբ ուրիշ մըն ալ կարենայ առաջնորդ կանոնով գործադրել։

Ասեղնագործութեան համար ըսի թէ՝ հարիւր աշխատողներու հազիւ տասնին կը յարմարի արուեստը և ասեղնանկարին համար՝ հարիւրին քանի։ Հիմա, փորձենք թէ խնդրոյն համեմատական է իբր ղեկավարութեան միջավայրին վրայ գործածուելու համար։ Եթէ ձեռնհաս պրօտէօզ մը առարկելու ըլլայ թէ «Անշուշտ չուռեյիկ գունաւոր գործեր շատ կ'արտադրուին և շատ ալ կը ծախուին», անխուսափելի է պատասխանել թէ՝ «Ջէնկէլդիւզի յոյն կիներն ալ ճերմակ պրօտէօզ շատ կը բանին և Պէյօղլուի հրապարակին վրայ շատ կը սպառի, որոնց մէջ երբեմն մաքուր ասեղներ ալ կը գտնուին. և կ'առնե՞ք որ աւելի զարմացնեմ ձեզ... Շապիկ մը 10-15 դրուշի ալ կ'աշխատին»։ Ասիկա իբր փաստ կրնա՞յ ծառայել նկատառած արուեստներնուս համար և գործին որակը իրարու հետ ուղիղ կը համեմատի՞։

Ուրեմն, ինչպէս ըսի, փորձենք օրինակի համար մահճակալի մը կազմութիւնը։ Գիտենք թէ մահճակալի մը սաւանը (drap de lit) կրնայ զարդարուիլ ժանեակներով եւայլն, որոնց մէկ անկիւնը կամ կողմը կը դրուի պրօտէօզ նշանագիր մը, աչքի զարնող մեծութեամբ։ Նոյնպէս մահճակալին ծակոտը զետեղուած երկու ֆունէ բարձեր (oreillers), պրօտէօզ կրնան պատրաստուիլ, անշուշտ ժանեակներու ընկերակցութեամբ. յետոյ գլխու բարձի և երեսի սրբիչի համար ալ պրօտէօզ կրնանք գործածել նշանագիրներու համար և հոս կը վերջանայ կարծեմ։ Անկողինը [illegible] ծաղկեզարդ ասեղնանկար մօնօկրամ մը պէտք է, մետաքսի վրայ բանուած. յետոյ գիշերանոցի, մազիքի եւն. ասեղնանկար պահարանները (sachet) եթէ բանուած պրօտէօզին հետ համեմատութեան դնենք, ճիշդ կրկին գործը կ'ունենանք աչքի առջեւ։ Իսկ եթէ հարսանեկան օժիտ մը համեմատենք սալօնի յարդարանքին համար պէտք եղող առարկաներու հետ, նոյն համեմատութիւնը գտած ենք, որոնց թուումն մասնաւոր ըսել հարկ չէ։ Ուստի գործաւորական արտադրութիւնը ճիշդ համեմատական պիտի ըլլայ խնդրանքին հետ և գոյակից եղող այս արուեստները միշտ իրարու հետ պիտի կրնան ապրիլ։ Որչափ որ ցարդ քովը պրօտէօզին առանձին պայրելով պէտք եղած յառաջդիմութիւնը չէ կրցած ընել, ինչ որ վիճակագրութիւնը կը վկայէ, եղբայրն ալ, — ասեղնանկարը — միշտ իմ ձեռքիս մէջ չէ կրցած այնչափ մեծ յառաջդիմութիւն մը ընել, առանց իր քրոջ, որուն համար կը վկայեմ։ Մին միւսը պիտի լրացնէ։

Իսկ թաղ. նախակրթարաններու մէջ այս գործերով արդիւնք ձեռք բերելու համար—ըստ որում միայն արուեստը սորվեցնել անբաւական է, — զարգացած և գործունեայ Տիկիններէ և Օրիորդներէ խնամակալութիւններ կազմուիլը անհրաժեշտ է, գոնէ կարեւոր թաղերու մէջ։

ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
(Ասեղնագործ-Գծագրիչ)

Վ Ե Ր Ջ

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳՐԱԲԱՐ, ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ, ԳԱՒԱՌԱԲԱՐԲԱՌ

(ՆՈՐ ԼԵԶՈՒԻՆ ՍԱՏԱՐՆԵՐԸ)

(Վերջին մաս)

Ուրեմն, Նոր հայերէնին վերջնական կաղապարին գլխաւոր կողմէն տարրերը գրաբարն ու գաւառաբարբառն են։ Նոր լեզուին սատարները՝ գրաբարն ու գաւառական բազմաճիւղ բարբառներն են։ Ատոր տարակոյս չկայ։ Պարզ բաղդատութիւն մը այս սիւնակներուն մէջ, պիտի բաւէ համոզում գոյացնելու, և գուցէ կշիռը հակի առաւելապէս գաւառական բարբառին կողմ՝ հոլովական շատ ձեւերու մէջ, մինչ միւս կողմէ դառնայ իրաւունք տայ գրաբարին իր կուռ և վեհ ձեւերու փոխառելի տարրերուն մէջ։ Գլխաւորաբար սա թիւն վերջաւորող վերացական բառերու հոլովման մէջ, արդեօք որո՞ն պիտի տանք համեմատական վայելչութեան միակ ընտրական քուէն. գրաբար թեան, թեանց, աշխարհաբար թիւնի, թիւններու, թէ գաւառաբարբառ թնի, (եւն.)՝ թնէ ձեւերուն։ Օրինակով խօսինք։ Առնենք մեծութիւն բառը, և հոլովենք երեք բարբառներով։

Գրբր.՝ մեծութիւն՝ մեծութեան, մեծութեանց. Աշխբր.՝ մեծութիւն՝ մեծութիւնի, մեծութիւնէ՝ մեծութիւններու. Գւռբրբ.՝ մեծութնէ՝ մեծութնի, մեծութնէ՝ մեծութնով (գործ.), յոգնակին՝ նոյնպէս, — եզակին պէս։

Ա՛րդ, երեք ձեւերէն ո՞րն է կարճ, վայելուչ ու նախընտրելի։ Կը թուի որ ամէն ճիւղին պաշտպանողն ինքն իր վճիռը տայ՝ չկշռելու պայմանով անկողմնակալ ու ընտրողական ճաշակի ոգին։ Բայց տարակոյս չունիմ որ վերջին հոլովաձեւը նախադաս պիտի սեպուի ամենուստ, և կը համարձակիմ մինչեւ անգամ առաջարկել գաւառական այդ պարզ ու վայելուչ հոլովաձեւը՝ թիւն վերջաւորող բառերու համաձայնական եզր՝ հին ու Նոր հայերէններուն միջ կէտին վրայ։

— Ում վերջացող բառերու գրաբար ման ձեւին և աշխարհաբար ումի միօրինակ ձեւին մէջ գաւառական բարբառը դարձեալ համաձայնեցնող տարրեր կը ներկայացնէ իր օրինակովը։ Ան ումի ձեւը կը վերապահէ արմատական բառերու.— Դզում, դզումի, ձձում՝ ձձումի, կամ աւելի՝ սղեալ՝—Դզմի, ձձմի, և բնաւ չըսեր դզման, ձձման։ Ինչպէս երբեք չի գործածեր ցասումի (ցասման... խօս), տափումի (տափման... առնի), եւն. ձեւերը։

Եթէ թողունք աշխարհաբարեաններուն միայ, բոլոր ում վերջացող բառերն անխտիր ումի հոլովաձեւն առնելու են, կամ գրաբարագէտներու օրէնքով՝ ի տեղին ումի, ի տեղին ման, ի տեղին մոյ։ Ուրեմն այս կէտին մէջ ալ հաշտարար դերը կը մնայ նոյն գաւառաբարբառին, որ (ու)մի ձեւը կը վերապահէ զուտ արմատական ումաւոր բառերուն, իսկ ման ձեւով կը հոլովէ մնացած ումով ածանցեալ բոլոր բառերը։

— Ի վերջաւորող բազմավանկ բառերու սեռականը՝ գրաբարի մէջ ունի ւոյ ձեւը. աշխարհաբարի մէջ՝ իի, և գաւառաբարբառին՝ ու.— Հոգի՝, հոգւոյ, հոգիի, հոգու։ Միավանկ բառերուն՝ գրաբարին մէջ՝ ոյ, աշխարհաբարին՝ ի, գաւառականին՝ ու։

—Ձի՝ ձիոյ, ձիի, ձիու եւն.։ Նկատելի կէտ մը եթէ կայ հոս, այն է որ մինչ երկու ծանօթ գրական բարբառները կ'երկնչին իրենց իի կանոնը միավանկ և բազմավանկ բառերու հանդէպ՝ գաւառականն անգիր բարբառը միակ կանոնով մը կը բաւականանայ։ Նոր հայերէնին գնահատիչները—ճաշակ, միօրինակութիւն և գիտականութիւն—երեքէն ո՞րը պիտի նախընտրեն արդեօք...։

— Ու վերջացող բառերը գրաբարով կը հոլովուին, ուի կամ ուոյ, աշխարհաբարով՝ իի, գաւառաբարբառով՝ ու. այսինքն ո՛չ ուոյ, ո՛չ իի.—Գաւառաբարբառապէս անհարթ ու անքաղաքավարի ձեւեր են, անկեղծօրէն խօսելով, բանասիրապէ՛ս ալ, լեզուի համաձայնական ու ներդաշնակութեան օրէնքներով ալ ուու ձեւը նախընտրելի չէ՞ ուոյ կամ իի ձեւերէն։ Այսպէս։—Պատիւ՝ պատուոյ կամ պատուի, պատիւի՞ թէ պատուու, կամ կուռու, հովուու, գաւուու եւն.։

Զաղրելով աւելի երկարել, անզգալի հարցնեմ. «բաղդատաբար ո՛ր ձեւերն են կոկիկ ու նախընտրելի ա՛ն ձեւերէն՝ որոնց հոլովական օրինակները դրի վերը, աշխարհաբարինը թէ գաւառաբարբառին, և որոնց գրաբար ձեւերն արդէն յայտնի են»։

Այս հարցման պատասխանը երկար ուսումնասիրութեանց կարօտ ըլլալով,— որքան ալ հիմնաւոր, տեւական ու բանաւոր ըլլայ—, այսչա՛փ միայն պէտք է ըսել թէ՝—Լեզուն կրնայ ունենալ իր անջատ բարբառները որոնք կ'ունենան իրենց ուրոյն քերականական կազմութիւնը, կամ գոյութեան աւանդական իրաւունքները։ Անոնք անջատ չեն լեզուէն, լեզուն ալ անոնցմէ անջատ չի կրնար ըլլալ։ Մայր լեզուն իր կարողութիւններն ունի, ճիւղաբարբառներն իրենց ուժերն ունին։ Մէկէն միւսը եղած բնական կապով՝ անոնք իրարմէ փոխառութիւններ կ'ընեն։ Այդ փոխառական ձեւերը բնական լրացուցիչ տարրեր են։ Անոնք երբեք բնոյթը չունին փոխառու բարբառը ձեւափոխելու՝ դասանիշ փոխելու։ Թէ վերջապէս՝ Նոր, ընթացիկ աշխարհաբարը մը դեռ ծրագրային վիճակ մը ունի և իր ամբողջանալու համար, անտեղիտալիօրէն կարօտ է գրաբարին ու գաւառաբարբառին։ Մէկ խօսքով, Նոր հայերէնին սատարներն են գրաբարն իր վսեմ, մատենագրական ու կուռ ձեւերով և գաւառաբարբառն՝ իր բնական, իսկատիպ բառակերտ ու ոճային սեպհ լեզուագանձերով։

ՇԷՄԻՐ

ՍԻՐՈՅ ԲԱՌՑԱՆԿԸ

Մանկամարդ կինը. — Բարեկամս, զոհ մնացէ՞ք ճաշէն։

Տէր սիրահարը. — Ձեր խոհարարը ճարտար է և իր պատրաստած լորամարգիները պարզապէս հիանալի են։

Մանկամարդ կինը. — Սիկառ մը կը ծխէ՞ք։

Տէր սիրահարը. — Հավանայի սիկառներէն այդ տեսակը հաճելի վայրկեաններ կը խոստանայ։

Մանկամարդ կինը. — Լուցկի կ'ուզէ՞ք։

Տէր սիրահարը. — Շնորհակալ եմ։

Մանկամարդ կինը. — Ինքզինքնիդ երջանիկ կը զգա՞ք։

Տէր սիրահարը. — Կեանքը քաղցր է։

Մանկամարդ կինը. — Չվրդովելու համար ձեր անուրջը, դուրս կ'ելլեմ։

Տէր սիրահարը. — Մի՛ երթաք։ Արդէն իսկ ձեր բոլոր հրաւիրեալները խաղասեղանին շուրջը կը գտնուին և ականջիս կուգայ դաշնակին ձայնը, որ հրաւիրեալի մը անողոք մատներուն տակ կը հե-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (15)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ԶԱՂԱՑՔԸ

Ը.

Կատուն, մայր Ռընոյի քով նստած, անոր ամէն շարժումներուն կը հետեւէր, պատրաստ՝ իր թաթերը վեր առնելու, աւելի շուտ բռնելու համար իրեն տրուած կտորները։

— Բարի իրիկուն մայր Ռընօ, ըսաւ Ալպէր ներս մտնելով։ Տակաւին չէ՞ք աւարտած ճաշերնիդ։ Կ'երեւայ թէ ուշ դարձեր էք այս իրիկուն։

Պառաւը զուարթ աչքերով դիտեց Ալպէրը։ Մայր Ռընօ իր ամբողջ կեանքը Ալպէրի ընտանիքին ծառայութեան մէջ անցուցած էր. Տիկին Մարիզը խնամած էր ծննդաբերութեան միջոցին և Ալպէրի ծնունդին ականատես եղած էր։ Ցետոյ այդ տղուն վրայ հսկած էր երբեմնի հին ծառաներուն յատուկ անհուն անձնուիրութեամբ։

Մայր Ռընօ զաւակ չունենալուն՝ պէտք կը զգար ուրիշներու տղոց նկատմամբ անձնուէր գտնուելու։ Այդ հեռաւոր ժամանակներէն ի վեր սովորութիւն ունէր Ալպէրը դուդելու և «իմ զաւակս» կոչելու։ Մայր Ռընօ չէր զղջացած՝ Ալպէրի շռայլած խնամքներուն համար, որովհետեւ անիկա միշտ զորովալից ու երախտագէտ գտնուած էր իրեն հանդէպ։ Մայր Ռընօ առանձին բնակելէն ի վեր՝ Ալպէր անոր տունը կը յաճախէր, իր հետ պտուղներ կամ ծաղիկներ տանելով։ Քանի մը վայրկեան կը խօսակցէր պառաւին հետ ու կը մեկնէր։

Անտարակոյս, Օր. Ճուլիա լաւ գաղափար մը յղացած էր՝ Մարթի խորհուրդ տալով որ այդ պառաւին պատկերը նկարէ. անիկա ամէնէն լաւ միջոցը պիտի ըլլար Ալպէրի հաճոյ թուելու։ Արդարեւ երիտասարդը անհունապէս շնորհապարտ էր մանկամարդ աղջկան, այնքան լաւ ըմբռնած ըլլալուն համար այդ պառաւ կնոջ գեղեցկութիւնը։

Ալպէրի այդ զգացումները կրնային մեծ մասամբ վերագրուիլ այն հաճելի ժամերուն զորս անցուցած էր Մարթի քով, ընտանի ու համակրելի միջավայրի մը մէջ։

Մայր Ռընօ չպատասխանեց Ալպէրի հարցումին, այլ քանի մը վայրկեան լռութենէ յետոյ մեղմ ու սիրալիր ձայնով մը ըսաւ.

— Տղաս, աթոռ մը ա՛ռ և եկուր քովս նստէ։

Պառաւ կնոջ բռնած դիրքէն և բարեացակամ խօսքերէն քաջալերուած, Ալպէր աւելորդ նկատեց ո և է նախաբան ու աթոռին վրայ նստելուն պէս հարցուց.

— Գիտէ՞ք թէ ինչո՛ւ համար Օր. Մարթ Պուասիէր այսօր հոս չեկաւ՝ ձեր պատկերին գծագրութիւնը շարունակելու համար։

Մայր Ռընօ քանի մը վայրկեան խորհելէ յետոյ, որոնք շատ երկար թուեցան Ալպէրի, ըսաւ.

— Իրաւունք ունիս սիրելու զայն. հակառակ պառաւ կին մը ըլլալուս՝ ատանկ գեղեցիկ ու բարի աղջիկ չեմ տեսած։ Զաւա՛կս, արժանի է քեզի. և հարսանիքին օրը դրախտին սուրբերուն նախանձը շարժելու աստիճան երջանիկ զոյգ մը պիտի կազմէք։

— Բայց մայր Ռընօ, կը կարծէ՞ք որ օրին մէկը պիտի սիրէ զիս։

— Արդէն իսկ կը սիրէ. չնշմարեցի՞ր միթէ։

— Բայց ինչո՞ւ այս իրիկուն չեկաւ։

Մայր Ռընօ թեւերը վեր բարձրացուց և այնպիսի ձեւով մը վար ձգեց որ սա նշանակութիւնը միայն կրնար ունենալ.

— Ինչո՞ւ ինծի կը հարցնես։

Ցետոյ յարեց.

— Չկրցաւ գալ։

— Զինքը տեսա՞ք միթէ. որովհետեւ այս իրիկուն ձեր տունը չէիք վերջալոյսին։

— Այո՛, տեսայ։ Զիս կանչել տուած էր. իսկոյն դղեակ փութացի։

— Ի՞նչ ըսաւ ձեզի։

Պառաւը քանի մը վայրկեան վարանեցաւ՝ պատասխանելէ առաջ։ Գիտէր թէ վիշտ պիտի պատճառէր անոր և դժնդակ հարուած մը պիտի տար, ճշմարտութիւնը պարզելով։ Բայց կրնա՞ր իրականութիւնը ծածկել։ Ալպէր յաջորդ օրն իսկ չպիտի իմանար իրողութիւնը։ Աւելի լաւ պիտի ըլլար որ բարեկամի մը բերնէն լսէր քան թէ տարաձայնութիւն մը հասնէր ականջին։ Ալպէր աննկարագրելի յուզումով մը կը սպասէր պառաւ կնոջ պատասխանին։ Մայր Ռընօ մեղքցաւ Ալպէրը, ու խօսելու որոշում տուաւ։

— Զաւակս, ինծի կը հարցնես թէ ի՛նչ ըսաւ ան։ Օր. Մարթ յայտնեց թէ պարտաւորուած էր իր ծնողքին ընկերանալ, որոնք կ'ուզէին նուազ տաք երկրի մը մէջ անցընել ամառը...

Ալպէր ընդմիջելով պառաւին խօսքը, ըսաւ.

— Կը մեկնի՜ ան...

— Այս իրիկուն մեկնեցաւ, խօսքը հայրը որոշած ըլլալով քանի մը օր առաջ ճամբայ ելլել...

— Մեկնեցա՞ւ մի, մրմնջեց Ալպէր, կարծես ընկճուած այդ լուրին ծանրութեան տակ։ Ան մեկնեցաւ և ես չկրցի անգամ մը տեսնել զինքը։

Ցետոյ դառնագին և յանդիմանական շեշտով մը յարեց.

— Մայր Ռընօ, կ'ըսէիք թէ ան կը սիրէր զիս։

— Անիրաւ ես, զաւակս։ Կրնա՞ր իր ծնողքին չընկերանալ, քեզ կանչել տալ և իր զգացումները խոստովանիլ։ Մեր ատենը՝ երիտասարդները նախաձեռնարկ կ'ըլլային և ոչ թէ մանկամարդ աղջիկները։

Մայր Ռընօ իրաւունք ունէր։ Ալպէր ալ հասկցաւ այդպէս ըլլալը։ Բայց այդ օրը այնքան անմոռանալի յուզումներ կրած էր որ իր միտքը չարչրկելու պատճառներ կը փնտռէր։ Ուստի իրարու ետեւէ հարցումներ ըրաւ.

— Իմ վրաս խօսեցա՞ւ։

— Զաւակս, ըսածիդ վրայ չես խորհիր. մօրը առջեւ կրնա՞ր քու վրադ խօսիլ։

— Այնպէս է, պատասխանեց Ալպէր մելամաղձիկ շեշտով։ Իր մեկնումը քեզի իմաց տալու միջոցին տխո՞ւր էր միթէ։

— Այո՛, տղաս, շատ տխուր։ Ինծի հրաժեշտ առած ատեն աչքերը թրջած էին։

— Ո՞վ գիտէ, թերեւս ինծի հեռացնելու համար է որ ծնողքը հեռուներուն կը տանին զանի։

— Չեմ կարծեր, ըսաւ պառաւ կինը։ Ինչո՞ւ համար Մարթի ծնողքը գէշ աչքով նայէին ձեր նորափթիթ սիրոյն։ Այդ աղջկան համար լաւ թեկնածու մը չե՞ս միթէ։ Դուն ալ մէկ հատիկ զաւակը չե՞ս, նոյնքան հարուստ, եթէ ոչ աւելի։ Ուրեմն ինչո՞ւ հակառակին ձեր սիրոյն։

— Ա՜հ, ինչո՞ւ համար. ես գիտե՞մ միթէ։

Ալպէրի յայտնած վախն ու տարակոյսը պառաւին մտքին մէջ ալ արթնցած էին։ Դղեակին բնակիչներուն յանկարծակի մեկնումը մտահոգ կ'ընէր զինքը, թէեւ չուզէր Ալպէրը խռովեցնել։ Պառաւը չէր զարմացած երբ օրիորդ Ճուլիա եկած էր Ռիպիէր կոմսուհիին կողմէ խնդրելու որ դղեակ երթայ պառաւը։ Այս վերջինը իսկոյն փութացած էր հոն։ Մայր Ռընոն առաջնորդած էին գետնայարկի փոքր սրահ մը՝ կարասիներով ու գորգերով զարդարուած։ Վար իջեցուցած վարագոյրներուն պատճառաւ հազիւ տկար լոյս մը ներս կը թափանցէր։

(Շարունակելի)

ծէ, Խորունկ ձայն ունեցող ձեր բարեկամուհին հիմա պիտի սկսի երգել: Սալոն մի՛ երթաք:

Մանկամարդ կինը.— Բայց...

Տէր սիրահարը.— Բայց իրաւունք ունիմ ձեր ընկերակցութիւնը վայելելու: Քանի մը վայրկեան համակերպութիւն ունեցէք ինծի հետ անցընելու:

Մանկամարդ կինը.— Պատուոյ վրայ պէտք է հսկեմ:

Տէր սիրահարը.— Ճերմակ մազերուս վրայ մի՛ խնդաք:

Մանկամարդ կինը.— Ազնուր մազեր են:

Տէր սիրահարը.— Այո՛, ախորժելի ծերունի մըն եմ:

Մանկամարդ կինը.— Պչրասէ՞ր դուք ալ: Շողոմիչ խօսքեր կը սպասէք ինէ: Յուսախաբ պիտի ըլլաք այդ մասին: Ձեր հրապոյրներուն վրայ չպիտի խօսիմ:

Տէր սիրահարը.— Այդքան հաճոյակատար ըլլալու համար ինծի նկատմամբ, հարկ է որ անվնաս մէկը թուիմ ձեզի:

Մանկամարդ կինը.— Սիրելի բարեկամս:

Տէր սիրահարը.— Ես ալ կը վախնայի որ այդ բառերը պիտի արտասանէք: Ձեր չեշտը այնքան վստահալից է որ գրեթէ զայրոյթ կը պատճառէ ինծի:

Մանկամարդ կինը.— Ի՞նչ, կը մաղթէ՞ք որ ձեր քով դողայի և այս ծխարանին մէջ մնալու համարձակութիւնը չունենայի՞:

Տէր սիրահարը.— Անիմաստ կատակերգութիւն մը պիտի ըլլար անիկա, պատկառելի մեծ հայր մըն եմ:

Մանկամարդ կինը.— Այսօր միջօրէին յետոյ ձեր թոռներուն հանդիպեցայ Մոնսոյի զբօսաստանին մէջ: Որքա՜ն մեծցեր են:

Տէր սիրահարը.— Արդէն իսկ անդրանիկ թոռս պիսիկլէթ մը կ'ուզէ: Ավա՜ղ:

Մանկամարդ կինը.— Գոհ եղէք ատոր համար: Կրնար օթօմօպիլ մըն ալ ուզել:

Տէր սիրահարը.— Համեստ ճաշակներ ունի. բայց իր ժամանակակիցներուն պէս՝ սբորթի սիրահար է: Քանի մը տարիէն՝ խժալուր և ինծի անհասկնալի բառեր պիտի ըսէ, որոնք մեքենական շարժումով կառքերու զանազան մասերը ցոյց կուտան: Մինչեւ լոյս զբօսարաններու մէջ պիտի մնայ և ամերիկեան ըմպելիներով պիտի գինովնայ: Շատ արդիական պիտի ըլլայ:

Մանկամարդ կինը.— Շատ խիստ լեզուով կը դատէք երիտասարդ Ֆրանսացիները:

Տէր սիրահարը.— Կարեւորութիւն չեն ընծայեր սիրոյ. ահա այդ բանն է որ չեմ կրնար ներել իրենց:

Մանկամարդ կինը.— Ի՞նչ, կարեւորութիւն չեն ընծայե՞ր սիրոյ. կը բաւէ լրագիր մը կարդալ՝ իմանալու համար թէ նախանձոտ այր մը դաշոյնով մը հարուածած է իր սիրուհին կամ լքուած կին մը [illegible]

Տէր սիրահարը.— Պատճառը սա է որ ալքոլամոլութիւնը յարաճուն կերպով կ'աւելնայ:

Մանկամարդ կինը.— Թատերական ծանուցումներուն մէջ և մեր բոլոր թատերաբեմերուն վրայ սէրը արթուն կը հսկէ:

Տէր սիրահարը.— Աւանդական է. միայն որ տարփանքը ի՛նչ տեղ կը գրաւէ բոլոր այդ թատերախաղերուն մէջ: Թատերագիրները գողունի նախանձ մը, թեթեւ վէճ մը և թաքուն ուրախութիւն մը իբր նիւթ առնելով՝ երեք արարով թատերախաղ մը կ'ընծայեն հանրութեան: Կը զգամ թէ սիրով չեմ շահագրգռուիր ալ եւս, երբ ներկայ կը գտնուիմ այն ճարտարահիւս ու ողողուած կատակերգութիւններէն մէկուն կամ այնպիսի բիրտ վօտվիլի մը, ուր հաճոյքի սիրահար այրեր ու կիներ երեւան կուգան:

Մանկամարդ կինը.— Սիրելի բարեկամս, դուք ալ տեղի չէ՞ք տար այն տկարութեան, որ ամէն մահկանացուներու յատուկ է...

Տէր սիրահարը.— Եւ որ կը կայանայ սիրային կեանքի մէջ ներկան բամբասելու և անցեալը դրուատելու մէջ: Այնպիսի թերութիւն մըն է որմէ կը զգուշանամ, որովհետեւ ծերութիւնը կը մատնէ: Յաճախ կը մտածեմ թէ արդեօք չե՞մ զառանցեր, ինչպէս կ'ըսէք դուք...

Մանկամարդ կինը.— Օ՜հ, սիրելի բարեկամս:

Տէր սիրահարը.— Ներողութիւն: Ըսել կ'ուզէի թէ ի՛նչ կը խորհիք դուք:

Մանկամարդ կինը.— Բայց ո՛չ:

Տէր սիրահարը.— Փա՜ռք Աստուծոյ, երկու երիտասարդ գրագէտներ ապացուցած են թէ արդի ընկերութեան մէջ սէրը վարկաբեկ եղած է: Կարդացի՞ք այն գիրքը զոր Լէօն Պլիւմ նուիրած է ամուսնութեան:

Մանկամարդ կինը.— Արդէն իսկ ձեզի հետ կարծիքներ փոխանակած ենք այդ հատորին վրայ:

Տէր սիրահարը.— Արդարեւ, կը յիշեմ որ չէիք ընդվզած այդ տաղանդաւոր փիլիսոփային դէմ, որ կ'անուանարկէ կինը, առանց ա և է կարեւորութիւն ընծայելու անոր անբծութեան: Ես կը փափաքէի որ ընդվզիք այդ բանին դէմ:

Մանկամարդ կինը.— Կը չափազանցէք...

Տէր սիրահարը.— Աչքէ անցուցի՞ք Բօլ Ատանի վերջերս յօրինած հատորը, Սիրոյ բարոյականը:

Մանկամարդ կինը.— Ուշադրութեամբ և հաճոյքով կարդացի: Կը խոստովանիմ թէ կը սիրեմ Պ. Բօլ Ատանի կորովի ու երբեմն բիրտ ոճը, և բուռն տրամաբանութիւնը, որով տարբեր իմաստ մը կուտայ յաւիտենական հաւասարակշռութեան անծանօթ օրէնքներուն: Մարդկային ամէնչնչին գործերուն կ'ընծայէ տիեզերական կարեւորութիւն մը, ինչ որ փաղաքշիչ է:

Թարգմ. Զ. ՆԵՄՑԷ (Տար.) ՆՕՋԻԷՌ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Քնանալու ատեն պէտք չէ ձախ կողմին վրայ պառկիլ, վասն զի այդ ձեւով սրտին գործունէութիւնը կը վնասուի. բայց կռնակի վրայ պառկած ալ քնանալու չէ, որովհետեւ մարմինին այդ դիրքովը ողնածուծը կը գրգռուի և խառնակ երազներ, մղձաւանջներ, խորդալ յառաջ կուգան. Գլուխը բարձր դիրքով գտնուած ատեն ալ արեան շրջանը կը դժուարանայ: Լաւագոյն է աջ կողմին վրայ պառկած քնանալ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ Պ. ԼՈՒՊԷ

Ալզաս-Լօրէնի լրագիր մը կը հրատարակէ Պ. Լուպէի հետ տեսակցութիւն մը, զոր ունեցած է 1906 ապրիլին երբ անոր յանձնեց նպաստներ Քուրիէռի արկածին զոհերուն համար: Պ. Լուպէի յայտարարութիւնները կը վերաբերէին հանդիպումի մը որ տեղի պիտի ունենար իրեն և Գերմանիոյ կայսեր միջեւ: Խմբագիրը մինչեւ հիմա գաղտնի պահած էր այդ տեսակցութիւնը, բայց քանի որ Պ. Հարտէն, Մոլթքէի դատին առթիւ, սխալ տեղեկութիւններ հաղորդեց վերոգրեալ հանդիպումին նկատմամբ, հիմա յարմար կը դատէ հրատարակել Պ. Լուպէի յայտարարութիւնը, որ աւասիկ.

«Ինծ հետ առնչութիւն մը չունէր մեր միջեւ հանդիպումին տեղի չունենալը: Ինչպէս կը յիշէք, լրագիրները խօսեցան ատոր վրայ: Այդ թուականին, 1904 ապրիլ, Հռոմ պիտի երթայինք: Արդէն ժամանակէ մը ի վեր, առանց ինծ բան մը ըսուած ըլլալու, լրագիրներուն մէջ տեղեկութիւններ կը հրատարակուէին, տեսակցութեան մը մասին զոր պիտի ունենայի Գերմանիոյ կայսեր հետ՝ Իտալիա ուղեւորելուս առթիւ: Այդ տեղեկութիւնները բնաւ չէի հերքեր: Երբ այդ մասին ինծ խօսուեցաւ, յայտարարեցի թէ համամիտ եմ. նաեւ թէ տարիքով մեծ ըլլալովս հանդերձ առաջին քայլը ես պիտի առնէի՝ այսինքն ես անոր պիտի երթայի: Անշուշտ գիտէք որ կատարելապէս պիտի գիտնայի թէ Գերմանիոյ կայսեր ի՛նչ պէտք էր ըսել իմ երկրիս համար և իմ երկրիս անունով: Սակայն իրարու չհանդիպեցանք: Ինչո՞ւ: Բաւական ետքը իմացայ ատոր պատճառը: Ճշմարիտը խօսելով, դեռ վերջերս տեղեկացայ: Կ'երեւայ թէ Գերմանիոյ կայսեր և Իտալիոյ թագաւորին միջեւ խնդրոյ առարկայ եղած էին Հռոմի մէջ մեր արտասանելիք բաժակաճառերը: Վիլհէլմ կայսրը, Նաբոլիի մէջ Վիքդոր Էմմանուէլ թագաւորին հետ տեսակցած պահուն, չորս շաբաթ առաջ, նոյն իսկ փափաք ներկայացնէ ինծ ուղղուելիք բաժակաճառը: Ինչ որ ալ ըլլայ, այդ բաներէն բնաւ տեղեկութիւն չունէինք: Մեզի համար անակնկալ մը եղաւ, սակայն, սա պարագան թէ Հռոմի արտաքին գործոց պաշտօնարանը, ըստ սովորութեան, մեզի չհաղորդեց արքայական ճառին բնագիրը, որպէս զի ես ալ իմ ճառս անոր համապատասխան վիճակի մը մէջ կարենայի դնել: Երբ շոգեկառքով Հռոմ կ'երթայինք, Պ. Տիլքասէ քիչ մը մտահոգութեամբ ըսաւ ինծ թէ դեռ բան մը ստացած չէինք: Հռոմ ժամանելնուս ալ բան մը չստացանք. միայն սեղան նստելու ատեննիս այդ ճառին բնագիրը ինծ հաղորդեցին, որով գրեթէ յանպատրաստից խօսեցայ իմ ճառս: Այդ ճառերուն ի՛նչ ըլլալը գիտէք: Կ'երեւայ թէ Վիլհէլմ կայսրը բոլորովին ուրիշ բան կը սպասէր. դժգոհ մնաց և իսկոյն Իտալիայէն հեռանալով Քարլսրուհէ գնաց, ուր արտասանեց իր ծանօթ բանախօսութիւնը: Տեսէք թէ ո՛րքան անմեղ եմ այս ամէնուն մէջ:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ամերիկացի նշանաւոր լրագրապետ Պ. Հիրսթ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, կը շարունակէ իր պայքարը Անգլիոյ դէմ, ինչպէս նաեւ ինպաստ դաշնագրութեան մը Մ. Նահանգաց ու Գերմանիոյ միջեւ. չի ներեր Թայմզի թղթակից Պ. Սմէլէյի, որ զինքը կ'ամբաստանէ իր բուռն յարձակումներովը սպանեւամերիկեան պատերազմը առաջ բերած ըլլալուն համար: Պ. Հիրսթ, ճառով մը զոր արտասանեց իբրեւ շարունակութիւն Թայմզի տուած իր պատասխանին, յայտարարեց թէ Անգլիոյ բարեկամութիւնը Մ. Նահանգաց հետ, հացկերոյթի բարեկամութիւն մըն է որ չէրիով (սպանիական գինի) կը սկսի և շամբանեայով կ'աւարտի: Պ. Հիրսթ յարեց.— «Բնաւ չեմ տեսած որ Անգլիա քար նետելէ զատ ուրիշ բանի մը համար իր ձեռքը կարկառէ Մ. Նահանգաց:» Պ. Հիրսթ յետոյ յայտարարեց թէ Մ. Նահանգաց եթէ նախագահ ընտրուէր, ամերիկեան Իռլանտացի մը իբրեւ դեսպան Անգլիա պիտի ղրկէր, վասն զի ամերիկացի դեսպանները Անգլիացիներէն աւելի Անգլիացի կ'ըլլան:

ԱՐԿԱՅԼԻ ԴՈՒՔՍԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Արկայլի դուքսը, որ Էտուարտ Թագաւորին կրտսեր քրոջ՝ Լուիզ իշխանուհիին ամուսինն է, իր յիշատակները կը հրատարակէ: Դուքսին ծանօթագրութիւնները, օրը օրին առնուած, կը վերաբերին անգլիական կեանքին և քաղաքականութեան: Աւասիկ մէկ քանի կտորներ.

«Պիզմարք իշխանը երէկ ժամանեց: Բաւական գիրցած է, սակայն ուղիղ կը կենայ. երբ սանդուխին գլուխը ժամանեց, գրեթէ շնչասպառ էր և աչքերը կը թրջէին: Որդին ալ հետն էր: Շատ կը խօսի: Պիզմարք իշխանը ըսաւ.— «Շատ կը սիրեմ Լորտ Պիքընսֆիլտը. անգլիական պառաւորականութեան լաւագոյն ատենաբանն է: Շատ չի խօսիր, բայց մեծ տաղանդով կը խօսի: Շուվալով լաւ կը խօսի, բայց ամէնէն աւելի խօսակցութեան մէջ: Լորտ Սոլզպէրիի հետ խօսիլը աւելի հաճելի է, քան թէ գործի վրայ վիճաբանիլ անոր հետ. գործ մը ձեռք կ'առնէ այն միջոցին երբ կը կարծուէր թէ աւարտած է: Լորտ Պիքընսֆիլտ այդ տեսակ սովորութիւն չունի:»

Արկայլի դուքսը, որ Վիլհէլմ Բ. կայսրը տղայ՝ այսինքն ութ տարեկան եղած ատենը տեսած էր, անոր մասին կ'ըսէ.— «Մայրը պահանջեց որ երկար գիղոն մը արտասանէ իմ ներկայութեանս. առանց կենալու արտասանեց շատ լաւ ու յանկուցիչ կերպով:» Արկայլի դուքսը նաեւ յիշատակները կը հրատարակէ Գանատայի մասին, որուն կուսակալը եղած է 1878ին:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Իվէնս ծովակալը, որ Խաղաղական երթալիք ամերիկեան նաւատորմին հրամանատարը պիտի ըլլայ, կիրակի օրը ճառ մը արտասանեց Լօթօ Քլիւպին կողմէ ի պատիւ իրեն տրուած հրաժեշտի հացկերոյթին ատեն. յայտարարեց թէ կանոնները թոյլ չեն տար իրեն խօսիլ նաւատորմին շարժումներուն վրայ, և սակայն կրնայ հաւաստել այդ ուղեւորութեան խաղաղասիրական նպատակը: Դեկտեմբեր 16ին Հէմբդըն-Ռոտս պիտի երթայ. յարեց թէ բարեբախտ պիտի ըլլայ երբ Յոքոհամա երթայ, վասն զի Ճափոնցիներուն հետ ապրած է և համոզուած է որ անոնք սիրալիր ընդունելութիւն մը պիտի ընեն ամերիկեան նաւերուն: Մ. Նահանգաց գանձային նախարարութեան նախկին խորհրդական Պ. Լիզլի Շօու ալ ըսաւ թէ ամէնէն լաւագոյն նաւագնդերը անոնք են որոնք կրնան լաւ հարուածներ տալ, բայց կը յուսայ որ պէտք պիտի չմնայ այդ տեսակ բանի մը. միայն ցաւ յայտնեց թէ նաւատորմին ուղեւորութիւնը ցոյց պիտի տայ աշխարհի որ Մ. Նահանգները ածխաբարձ նաւեր և փոխադրանաւեր չունին և թէ օտարներուն դիմելու պարտաւոր են պարէնաւորելու իրենց նաւատորմը,՝ տասնըվեց զրահաւորներէ ու յածանաւերէ բաղկացած: Պ. Լիզլի Շօու յարեց.— «Եթէ ըլլալիքը խաղաղասիրական պտոյտ մը չըլլար, ո՛ւր պիտի գտնէինք կայան մը՝ ածուխ առնելու համար: Ինքզինքնիս չխաբենք: Թնդանօթ չունենալու պէս, առանց ածուխի ալ անզօր պիտի մնայինք»:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՓՈՆ

Նիւ-Եորք բնակող Ճափոնցիները, կիրակի իրիկուն, Ճափոնի կայսեր ծննդեան 56րդ տարեդարձին առթիւ, հանդէս մը սարքեցին: Նիւ-Եորքի ճափոնական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Քօզօ-Քուչիքէ ճառ մը արտասանելով սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

[illegible] վրդովում մը կը տիրէ. բայց Ճափոնի արտաքին գործոց պաշտօնարանին վերաբերողները բաւական ատենէ ի վեր կը զգուշանային Ամերիկացիներուն կողմէ զայրոյթի այդ տեսակ բորբոքում մը: Այդ զայրոյթը միայն բնական արդիւնքն է աւելի սերտ յարաբերութեանց որոնք հաստատուեցան երկու օտար ցեղերու պատկանող երկու ժողովուրդներու միջեւ. պիտի կրնամ ըսել երկու օտար քաղաքակրթութիւններ, և պիտի զարմանամ եթէ ներկայ կացութիւնը ծանրակշիռ պատահականութիւններ առաջ բերէ երկու երկիրներուն միջեւ:»

ՄՈԼԹՔԷ-ՀԱՐՏԷՆԻ ԴԱՏԸ

Մոլթքէ-Հարտէնի նոր դատավարութիւնը Պերլինի նախնական ու [illegible] դատարանին առջեւ պիտի տեսնուի: Թուականը դեռ որոշուած չէ: Հարտէնի անպարտ արձակումը մեծ խանդավառութիւն առաջ բերած է: Հարտէն ամէն օր թղթատարական ահագին ծրար մը կը ստանայ. անծանօթ անձեր իրենց ջերմ շնորհաւորութիւնները և [illegible] կը յայտնեն. նաեւ կ'ըսեն թէ Հարտէն իր ընթացքովը մեծ ծառայութիւն մը մատուցած է երկրին: Անհամար ծաղկեփունջեր ալ կը ղրկուին: Հարտէն գործին հետեւանքին նկատմամբ զգուշաւոր ընթացք մը կը հետեւի. միայն կը յայտարարէ թէ հանդարտ է և բնաւ հոգ չըներ հետեւանքներուն համար: Քանիցս ըսաւ որ համոզում գոյացուցած է թէ կարելի եղած յարգանքով վարուած էր իր հակառակորդին հետ: Այս յայտարարութենէն սա կը հասկցուի որ մինչեւ հիմա երեւան հանուածներէն աւելի մեծ ապացոյցներ ունի:

— Միլիթէրիշէ Բոլիդիշէ Քօրէսբօնտէնց կ'ըսէ թէ Մոլթքէ-Հարտէնի դատին առաջ բերած գայթակղութեան հետեւանքով, բանակին մէջ գտնուող բարձրաստիճան մէկ քանի պաշտօնատարներ իրենց գիրքը վրայ պիտի տան: Անոնք որ այդ գործերուն տեղեակ էին, խիստ տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին: Պատուոյ ատեան մը պիտի կազմուի քննելու համար թէ Հօյէնաու իշխանը, որ հանգստեան կոչուած է համազգեստ կրելու իրաւունքով, պիտի կրնա՞յ այդ առանձնաշնորհումը վայելել: Երբ Հօյէնաու իշխանը իր պաշտօնէն քաշուեցաւ, Տրէզտայի մօտ դղեակ մը հաստատուեցաւ. քիչ ետքը Սաքսոնիոյ կառավարութիւնը զայն հրաւիրեց հեռանալ Սաքսոնիայէն. ուստի Վիարէճօ վիլլան վարձելով վեց տարի հոն բնակեցաւ: Կը ծանուցուի թէ Մոլթքէ-Հարտէնի դատին առթիւ եղած յայտնութիւններուն հետեւանքով, այդ տեղէն ալ հեռացեր և հրամայեր է վիլլան ծախել:

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ

Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրութեան բանակցութիւնները շատ դանդաղ կերպով առաջ կ'երթան: Սերպիոյ նիւթական նախարար Պ. Բաչու, որ Վիեննա կը գտնուի, մինչ յարաբերութեան մէջ է սերբ պաշտօնէութիւններուն հետ, որոնց հետզհետէ անոր կարծիքը կը [illegible] վէճի առարկայ եղող խնդիրներու մասին: [illegible] Աւստրիա-Հունգարիա [illegible] բաժումին վերաբերեալ պահանջումը հարկ եղած է մէկ կողմ թողուլ, վասն զի թէ՛ Աւստրիոյ և թէ Հունգարիոյ կառավարութիւնները ատոր չեն հաւանիր: Մորթուած անասնոց Աւստրիա ներածման հարցին գալով, այդ խնդիրը ամէնէն վերջը պիտի քննուի: Հիմա դեռ կը քննուի Աւստրիո-Հունգարիոյ ճարտարարուեստի արտադրութեանց համար Սերպիոյ մէջ առնուելիք ներածման մաքսի խնդիրը: Սերպիոյ նախարարապետ Պ. Բաշիչ Բէլղրա գնաց, որպէս զի փորձէ [illegible] մը դիւրութիւն ձեռք բերելու Հունգարիոյ նախարարութեան միջոցաւ. [illegible] չի յուսար որ զանոնք կարենայ համոզել, որպէս զի [illegible] Հունգարիա [illegible]: Սքուբչինային կողմէ ալ բաւական դժուարութիւններ պիտի յարուցուին, վասն զի շատ դժուար պիտի ըլլայ քուէարկել [illegible] այն պայմանը զոր Աւստրիա-Հունգարիա կ'առաջարկէ Սերպիոյ, և որուն համաձայն կ'ուզէ իր [illegible] Սերպիոյ մէջ մորթուած անասնոց միսերը քննելու համար:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՆԵՐԸ

Պերլինէն ֆրանսական թերթերու ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Կրօնից նախարարութեան պաշտօնաթերթին մէջ [illegible] Պոնի համալսարանին [illegible] Շրէօրս բրոֆէսէօրին խնդիրը: Ինչպէս յայտնի է, Պիչէր կարտինալը [illegible] նոր դասախօսութիւններ [illegible] Շրէօրս բրոֆէսէօրին [illegible]

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿՐԱՄՈՖՈՆ

Անգլիոյ մէջ ընտրական պայքարի ատեն [illegible] կրամոֆոնը [illegible]

ՆՈՐ ԱՂԱՆԴ ՄԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Սուէտէնպորկի մէջ Պարրըթ անուն կրօնական մը երեւան եկած է, որ զանազան լեզուներ խօսելու կարողութիւնը ունի և իր այդ կարողութիւնը կը փոխանցէ իր կողմէ մկրտուողներուն. [illegible] Նիւ-Եորքի մէջ: [illegible]

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐ
ԿՐՆԱՔ ԳՏՆԵԼ
ԹԻՓՐԸՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ԱՂԵԹԱՓՈՒԹԻՒՆ
„ԳՍԱԳՏ ԵԱՐԸՂԸ"
Կը դարմանուի, առանց պէտք մնալու Աքեճի Կաթանի ճիւղին մէջ վիրաբուժական գործողութեան:
Այդ ճիւղը կը գտնուի
268 Բեր. [illegible] 268
[illegible] ՍԷՋԱՐ ՄԱՏԻՒՆ [illegible] ԱԹԻՆԷՐԻ ԿԱՅԱՆԻՆ [illegible]
[illegible] ՎԱՍՏՐԱՒԼԼԼԻՈՍ [illegible]
50—9

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՅՐԱՄԻ ՀԱՆԴԷՍԸ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց Պայրամի հանդէսին ներկայ գտնուող բոլոր զինուորներուն հաղորդել իր կայս. բարեւները: Ա. և Բ. զօրաբաժիններու հրամանատարները գործադրեցին կայս. այդ հրամանը և բոլոր զինուորները «Բատիշահըմ չօգ եաշա» գոչեցին:

—Պարսից Շահը և միւս վեհապետները, Պայրամի առթիւ, շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Վեհ. Սուլթանին:

—Երէկ Պայրամի շնորհաւորական արարողութեանց ներկայ գտնուեցան Գերմանիոյ դեսպանի փոխանորդը, Սերպիոյ դեսպանը, ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը, Սեւ Լերան գործակատարը և միւս դեսպանատանց պաշտօնեաներէն ոմանք, որոնք արարողապետ Կալիպ փաշայի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց:

—Հայէն պատուիրակութիւնը, երէկ, կայս. Պալատ գնաց և Պայրամի առթիւ շնորհաւորութիւններ մատոյց:

— Մեծ-Եպարքոսը, Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆ.ն և բոլոր նախարարները այսօր ալ կայս. Պալատ պիտի երթան՝ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու յառս կայս. Գահոյից:

—Կայս. Պալատան առաջին քարտուղարը հեռագրաւ Վեհ. Սուլթանին կայս. բարձր գոհունակութիւնը հաղորդեց Եգիպտոսի Խտիվին, Մէքքէի Էմիրին, Պուլկարիոյ իշխանին, Սամոսի իշխանին, կուսակալներուն, զօրաբանակաց հրամանատարներուն, օտար տէրութեանց մօտ գտնուող օսմ. դեսպաններուն և գաւառներու մէջ հպատակ համայնքութեանց հոգեւոր պետերուն, որոնք Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած էին կայս. Պալատ:

—Երէկ առտու Տոլմա Պաղչէի Պալատան ծովեզերքը նաւակներ բարեւի կեցած էին շոգենաւակներով և մակոյկներով:

—Հպատակ համայնքութեանց հոգեւոր պետերը, երէկ, կայս. Պալատ երթալով Պայրամի առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին և երկրորդ սենեկապետ Նուրի փաշայի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց:

—Դեսպանատանց առաջին թարգմանները, Սեւ Լերան ու Պուլկարիոյ գործակատարները, Օսմ. Պանքային, Ռէժիի, Քրէտի Լիոնէի, Վիէնէր Պանք Ֆէրայնի, Տոյչէ Օրիէնթ Պանքի, ուրիշ պանքաներու, Հանրային Պարտքի Վարչութեան, Անատոլըի ու Րումէլիի երկաթուղիներուն և ելեւմտական ու առեւտրական միւս հաստատութեանց բոլոր Տնօրէնները, երէկ, կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին և արարողապետ Կալիպ փաշայի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց:

[illegible] համաձայն, երէկ առտու, «բէնիրլի բիտէ», չաքարեղէններ ու սիկառէթներ բաշխուեցան Պայրամի հանդէսին ներկայ գտնուող բոլոր զինուորներուն:

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն չաքարեղէն, միսով բրինձ և լէմոնատ տրուեցան կ. Պոլսոյ բոլոր զինուորներուն:

— Զինուորական նուագախումբերու խումբերը Պայրամի առթիւ կը նուագեն կայս. Պալատան առջեւ և դրամական պարգեւներ կը ստանան:

ՀԱՃԻ ԱԼԻ ՓԱՇԱ.—Վեհ. Սուլթանին առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի փաշա հինգ-վեց օրէ ի վեր հիւանդ է:

ՆԱՒԱՅԻՆ ՍՊԱՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով որ Նաւային սպաներու համազգեստները աւելի գեղատեսիլ ըլլան, ըստ այնմ սա փոփոխութիւնները տեղի ունեցան.— Հազարապետէն մինչեւ գնդապետի աստիճան ունեցողներուն բանթալոններուն վրայ չորս սանդիմ. լայնութեամբ ոսկեթել երիզներ դրուեցան. իսկ անկէ վեր աստիճան ունեցողներունն ալ վեց սանդիմ.: Նաւային սպաները, երէկ, նոր համազգեստներով ներկայ գտնուեցան Պայրամի հանդէսին:

ՎԱՌՈՒՂԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Ջէնէնէա պաշտօնարանը նկատելով որ, ձեռք առնուած ամէն միջոցներու հակառակ, կ. Պոլսոյ մէջ փայտը ու ածուխը տակաւին սուղ գինով կը ծախուին, որով ժողովուրդը կը վնասէ, նորէն ծանոյց ամէն կողմ, որպէս զի պատկանեալ պաշտօնեաները ամէն ջանք ընեն՝ այդ վիճակին առաջքը առնելու համար:

— Քաղաքապետութիւնը որոշեց իր բերել տուած փայտերուն ամէն մէկ չէքին այսօրուընէ սկսեալ քսաներեք ղրուշի վաճառել: Միւս կողմէ ալ հետզհետէ փայտ բերել պիտի տրուի կ. Պոլիս, որոնք միեւնոյն գինով պիտի վաճառուին:

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Այս առտու օդը գեղեցիկ է ու պայծառ, և սակայն ցուրտ է: Վերջին լուրերու նայելով, Գոնեայի ու Իզմիրի կողմերէն զատ, Զաթալճայի մէջ, շրջականները և ուրիշ տեղեր ալ ձիւն տեղացած է: Ուլուտաղի լեռներն ալ ձիւնի թեթեւ խաւով մը ծածկուած են: Իզմիրի մէջ ալ բաւական ցուրտ կ'ընէ և երբեմն անձրեւ կը տեղայ: Անցեալ երկուշաբթի ու երեքշաբթի գիշեր Ատանայի մէջ ու շրջականները բաւական անձրեւներ է:

— Կիւմիւշխանէի գաւառին Շիրան գաւառակին Ճուրիչուն գիւղին բնակիչներէն Սիրաճիօղլը Շաքիր, Գարահիսարէն Տրապիզոն երթալու պահուն, Տամտէրէ Քորուանին շրջակայ Կիւլլիօղլը անուն տեղը ցուրտին սաստկութենէն սառելով մեռեր է:

— Վիեննայի մէջ կիրակի գիշեր ձմեռը սկսեր է սաստիկ ցուրտով մը: Երկուշաբթի առտու ալ թեեւ քիչ մը ցուրտ ըրեր, բայց կէսօրին մօտ ջերմ-չափը բարձրացեր է: Առտուան ցուրտէն ծաղիկները և փափուկ տունկերը, վրանին ծածկուած ըլլալով հանդերձ, փճացեր են:

ԲԱԲԵՐԴԷՆ հեռագրելով կը գրէ մեր թղթակիցը հոկտ. 15 թուականով.— «Կարնոյ Նորընտիր կուսակալ Ապտիւլվէհապ փաշա այսօր, հոկտ. 15, Բաբերդ ժամանեց: Քաղաքիս քաղաքային և զինուորական գրեթէ ամբողջ պաշտօնէութիւնը և ժողովրդեան ստուարաթիւ բազմութիւն մը ընդառաջ գացած էին դիմաւորելու: Դիմաւորել գացած էին նաեւ առաջն. տեղապահ Տ. Գէորգ Ծ. վրդ. Իբրահիմեան և Առաջնորդարանի վարչական ժողովոյ անդամներէն մէկ քանին: Կարինէն ալ յատկապէս մինչեւ Բաբերդ ընդառաջ եկած էին՝ Կարնոյ ոստիկան զինուորներու հրամանատարը՝ Եուսուֆ պէյ, ոստիկաններու ջոկատով մը, և Իտարէի ժողովին հայ անդամ Ջօքար էֆ. Խէրպէկեան, Թաղապետութեան նախագահը և ուրիշներ: Թուրք և հայ վարժարաններու աշակերտներն ալ իրենց ուսուցիչներով Ն. Վսեմութիւնը դիմաւորեցին քաղաքին գլուխը, և հայ աշակերտները թուրքերէն գեղեցիկ երգեր երգեցին: Ն. Վսեմութիւնը կառավարական ապարանքին մէջ պաշտօնական անձնաւորութեանց շնորհաւորութիւններն ընդունելէ վերջը, քանի մը ժամ հանգիստ առաւ քաղաքիս թուրք երեւելիներէն Կանտալօզիլզատէ Հաճի պէյի բնակարանին մէջ և ապա մեկնեցաւ Կարին:»

Պ. ՊԻՌԺԷ, Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդին մէջ ֆրանսական պատուիրակը, յառաջիկայ շաբթու Եգիպտոս պիտի ուղեւորի:

ԻԶՄԻՐԻ վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղը մահուան դատապարտեց Սիւլէյման անուն մարդ մը, որ Պայընտըրի մէջ իր հայրը՝ Վէլին սպաննած էր, ուզած դրամը տուած չըլլալուն համար:

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատունը, առջի օրը, Թարապիոյ ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ:

ՍԷԼԱՆԻԿԻ քարափին վրայ հոյակապ կայարան մը շինելու որոշում տուած են Սէլանիկ-Ըսկիւպի, Սէլանիկ-Կ. Պոլսոյ և Սէլանիկ-Մանաստըրի երկաթուղիներու ընկերութիւնները: Երկաթուղիի գիծերը այդ կերպով մինչեւ քարափ պիտի երկարին, որով թէ՛ ուղեւորները և թէ՛ վաճառականները, իրենց ապրանքներուն փոխադրութեանը համար, դիւրութիւններ պիտի վայելեն:

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ մէջ մէկ քանի օրէ ի վեր կարմրախտ և կեղծմաղկ երեւան ելեր են:

ԱՅՏԸՆԻ քաղաքին Մէհքէմէ թաղը, անցեալ շաբաթ օրը, Սարկանէր Մուսթաֆայի տունէն հրդեհ ծագելով ութը տուներ այրեր են:

ԲԷՐԱՅԻ Ազա Ճամիի կողմը, երէկ, Եուսուֆ անուն Հրեայ մը ապարդըմանի մը ապակիները մաքրած պահուն վար իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Նոյն պահուն քար մըն ալ վար իյնալով Աթանաս անուն ճարտարապետ մը գլխէն վիրաւորուեցաւ:

ՄԱԽՍՈՒՍԻ 4 թիւ շոգենաւը, այս առտու, Գատըգիւղէն գալու միջոցին երբ կամուրջին կը մօտենար, մավունա մը շոգենաւին զարնուելով, 4 թիւին անիւին մէկ կողմի խցիկը կոտրեցաւ: Այդ ընդհարումին հետեւանքով 4 թիւը կամուրջին զարնուեցաւ և պարաններուն դրուած անդը կոտրեցաւ: Մավունային ալ գլխու կողմը վնասուեցաւ:

ՆՈՒԱԶ ԱՐԿԱԾ.— Կամուրջին Պոլսոյ կողմը, երէկ իրիկուն ժամ $11^1/_2$ին, վարձու կառք մը տապալեց հրեայ ըղպոցական տղեկ մը, որ քիչ մնաց անիւներուն տակ ճմլուէր: Սակայն ծանօթ լրագրավաճառ Պ. Ջենոբ Իրէքեան, անմիջապէս օգնութեան փութալով, տղեկը ազատեց անխուսափելի մահէ մը: Տղեկը ոտքէն թեթեւապէս վիրաւորուած էր:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Մայր Եկեղեցւոյ ժամերգութիւններէն ու Պատարագէն ետք, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝ հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի և հոգելոյս Տ. Խորէն Աշըգեան Պատրիարքի մահուան տարեդարձին առթիւ: Այս երկու Պատրիարքներէն առաջինը, ինչպէս կը յիշուի, ի Տէր հանգեաւ 1884 Հոկտ. 26ին և երկրորդը 1899 Հոկտ. 26ին:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵՐ

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր չորեքթական նիստը կազմեց երէկ գրասենեակին մէջ, ատենապետութեամբ Վսեմ. Յարութիւն էֆ. Ապտալեանի: Անդամներէն ներկայ էին միայն Տիրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան և Արսէն էֆ. Արսէնեան: Հոգաբարձութիւնը զբաղեցաւ Հիւանդանոցի մատակարարութեան և ընթացիկ գործերու վերաբերեալ խնդիրներով: Անդամներու մեծագոյն մասին բացակայութիւնը կը մեկնուի անով որ, Հիւանդանոցին համար նիւթական տագնապ շրջանը անցած կը համարուի այլեւս, որուն համար բանակցութիւններ ու խորհրդակցութիւններ կատարուեցան լիագումար նիստերով, 2500 ոսկիի փոխառութեան պայմանները որոշուած լմնցած են և երեք անգլիացի հիւանդապահուհիները պահելու սկզբունքն ալ ընդունած է Հոգաբարձութիւնը՝ իր կողմէ անձնապէս ըլլալիք 100 ոսկիի նուիրատուութեամբ մը: Հետեւաբար, այլ եւս դրամական ու վարչական կնճռոտութիւն չկայ այդ Հաստատութեան համար, որուն գործերը լաւագոյն երեւոյթ մը առին քիչ ատենուան մէջ:

⁂ Ազգ. Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան գրասենեակի դիւանապետ Գարեգին էֆ. Մերկէրեան որ բաւական ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, բժիշկներու խորհուրդով ժամանակ մը դարմանելու և հանգիստ վայելելու պէտք ունենալով, Հոգաբարձութիւնը որոշած է օգնական-դիւանապետ մը ընտրել, ընթացիկ գործերը երեսի վրայ չի ձգելու համար։ Այս ընտրութիւնը պիտի կատարուի մօտերս քննութեամբ, կանխաւ ծանուցանելով լրագրաց միջոցաւ։

⁂ Ազգ. Հիւանդանոցի նորաշէն Կիւլպէնկեանց և Ունճեանց յարկաբաժիններուն կահաւորման համար, ինչպէս յայտնի է, Հոգաբարձութեան առաջարկութեամբ՝ Ազգ. Վարչութիւնը արտօնած էր զայն որ 2500 ոսկիի հանգանակութեան մը ձեռնարկէ, որպէս զի արդիւնաւորուին այդ շէնքերը,—ըստ որում զանոնք կառուցանող բարերարները չէին յօժարած իրենք առանձնել անոնց կահաւորման և վիրաբուժական գործիներու գնման ծախքը։ Արդ, այն հանգանակութիւնն արտօնող Պատրիարքական կոնդակը ղրկուած ըլլալով Հիւանդանոցի դրասենեակը, Հոգաբարձութիւնը որոշեց իր յաջորդ նիստին մէջ ընտրել հանգանակիչ մասնախումբը։

⁂ Հիւանդանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնը որ այնքան օրինակելի պաշտօնավարութիւն մը և գուրգուրալից անձնուիրութիւն մը ցոյց տուած է այսքան տարի, թէեւ հրաժարական մատուցած էր, սակայն Հոգաբարձութիւնը վերընտրեց այդ մարմինը. անոր օժանդակ կարգելով երեք անդամուհիներ որոնց հաւանութիւնն առնալէ յետոյ՝ պիտի հրաւիրէ ստանձնելու խնամակալուհիի պաշտօնը։

⁂ Հոգաբարձութիւնը իր երէկուան նիստին մէջ կարգ մը որոշումներ տուաւ, ձմրան առթիւ անհրաժեշտ եղող մեծաքանակ նպարեղէններու գնման համար։

⁂ Երէկուան նիստին ներկայ էր նաև, ըստ սովորութեան, Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան, որուն հետ Հոգաբարձութիւնը խորհրդակցեցաւ այդ Հաստատութեան ներքին գործերու մասին և իր հրահանգներն հաղորդեց։

⁂ Հիւանդանոցի անմիջական պէտքերուն հայթայթման և ստիպողական պարտքերուն վճարման համար անհրաժեշտ եղող 2500 ոսկիի փոխառութեան մասին լիակատար տեղեկութիւն հաղորդած էինք երէկ։ Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ, այդ փոխառութիւնը յաջող ճամբու մէջ է և մօտ օրէն պիտի կնքուի անհատներէ՝ և ո՛չ թէ Պանքաներէ կամ ուրիշ որ և է հանրային հաստատութենէ կամ մարմինէ։

⁂ Անգլիացի մայրապետներուն պաշտօնավարութեան շարունակութիւնը որոշուած ըլլալով, խնդիրը իր այժմէութիւնը կորսնցուցած է այլեւս։ Բայց կ'արժէ յետահայեաց ակնարկ մը նետել՝ անցեալին մէջ անոր ստացած զանազան երեւոյթներուն վրայ։ Ի սկզբան, Հիւանդանոցի Տնօրէնն էր որ կ'ընդդիմանար այդ մայրապետներուն պայմանագրին վերանորոգուելուն. և բժշկական մարմինն ալ, կարգ մը դիտողութիւններով, այժ տուած էր Տնօրէնութեան կարծիքներուն. սակայն, վերջ ի վերջոյ, Տնօրէնը յարեցաւ Հոգաբարձութեան տեսութեանց և խնդիրը իր գոհացուցիչ լուծումը գտաւ։ Tout est bien qui finit bien.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԵՒ ՆԵՐՍԷՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Երէկ, հինգշաբթի, Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ ըստ սովորութեան հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ, Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի հիմնադիր Ներսէս Պատրիարքի մահուան տարելիցին առթիւ (Ներսէս Պատրիարք ծնած է 1837 յունուար 28ին և վախճանած է 1884 հոկտ. 26)։

Կեդրոնական Վարժարանի բոլոր աշակերտները ներկայ էին Ս. Պատարագին, որոնցմէ Դպրաց Դասին անդամները շապիկ հագան և երգեցին Պատարագի երգերը՝ գեղեցիկ ներդաշնակութեամբ։

Քարոզիչ Տ. Բաբգէն Ծ. Վրդ. այս առթիւ քարոզ մը խօսեցաւ՝ օրուան ընթերցուածէն ընտրուած՝ «Զի որ զիմաստութիւն եւ զխրատ անարգէ՝ թշուառ կան է. եւ ընդունայն է յոյս նոցա եւ վաստակք նոցա անօգուտք եւ անպիտան գործք նոցա» (Իմաստ. Գ. 11) բնաբանին վրայ հիմնուելով։ Քարոզը գեղեցիկ յորդորական մըն էր Կեդրոնական Վարժարանի աշակերտներուն ուղղուած, զոր ահա պէս կ'ամփոփենք.—«Ներսէս Պատրիարքի բոլոր գործերէն Ազգ. Կեդր. Վարժարանը միայն կը մնայ. կրթական առաջնակարգ հաստատութիւն մը, ուր «իմաստութիւն և խրատ» կը մշակուին։ Կեդրոնականի աշակերտները պէտք է իրենց կողմէն արդիւնաւորեն այս մշակութիւնը՝ իրենց պարկեշտութեամբ, իրենց անխարդախ աշխատութեամբ և իրենց երախտագիտութեամբ։ Անոնք որ իրենց աշակերտական այլեւայլ տկարութիւններով կ'անարգեն իմաստութիւնն ու խրատը, դժբախտ կ'ըլլան. ի զուր կը ճգնին անոնք, անօգուտ է անոնց աշխատանքը և անպիտան են անոնց բոլոր գործերը։ Դպրոցի կեանքը հայելին է աշխարհի կեանքին։ Եթէ դպրոցի մէջ ծոյլ էք, դուրսը կը կրէք անոր հետեւանքը. եթէ խարդախ է ձեր աշխատութիւնը հոս՝ աշխարհի մէջ տարբեր կերպով չէք կրնար աշխատիլ. եթէ ապերախտ էք ուսանողական կեանքի մէջ՝ ապագային չէք կրնար գնահատել ձեզի տրուած խնամքներուն յարգն ու արժէքը։ Այսօրուան յիշատակով նորոգուեցէք հոգեպէս ու մտաւորապէս. մի՛ անարգէք իմաստութիւնը, մտքի մշակութիւնը. մի՛ անարգէք խրատը, փորձառութիւնը, որոնք զոյգ կ'ընթանան և կը շրջապատեն ձեզ. աշխատեցէք որ պատուաւոր ուսանողներ ըլլաք. ըլլա՛ք հաւատարիմ Ազգին և Բարեխնամ Կառավարութեան. և վստահ եղէ՛ք որ Աստուած պիտի օրհնէ ձեր աշխատութիւնը։»

Քարոզի և Պատարագի աւարտումէն ետքը կատարուեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօնը։ Եկեղեցւոյն ջահերը լուսազարդուեցան, որոնց մէջ նաև Ներսէս Պատրիարքէն յիշատակ մնացած վարդագոյն մինեօ գեղարուեստական ջահը։ Կեդր. Վարժարանի բոլոր աշակերտները, ինչպէս նաև ժողովուրդը վառուած մոմեր առին. և երաժշտապետ Չիլինկիրեան էֆ.ի դաշնակած Որ յանէիցը երգուեցաւ իբր հանգստեան շարական, որ շատ յուզիչ էր։

* * *

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ այսօր Պոլսոյ կողմը կ'անցնի և Պայրամի տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն կուտայ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին, Եպարքոսական խորհրդական Վսեմ. Մէհմէտ Ալի փաշայի, Ելմտական Նախարար Վսեմ. Զիա փաշայի, Կրթական Նախարար Վսեմ. Հաշիմ փաշայի, Պետական Խորհուրդի Նախագահ Վսեմ. Հասան Ֆեհմի փաշայի, Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի, Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Շէֆիգ փաշայի, Մաքսային վերատեսուչ Վսեմ. Րաիֆ փաշայի, Պարսից դեսպան Իշխան Միրզա Րիզա Խանի և ուրիշ պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

ԹԱՒՐԻԶԻ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ հոկտ. 15 թուականով.— «Քաղաքիս Աղքատախնամ մարմինը, ինչպէս կ'երեւայ անոր ներկայացուցած հաշուետուութենէն, 22 ամսուան մէջ 4559½ ղրուշ հասոյթ գոյացուցած է, գրեթէ նոյնքան գումարի ալ ծախք եղած ըլլալով այդ ժամանակամիջոցին մէջ։ Նպաստները բաշխուած են առհասարակ տեղացի չքաւոր հիւանդներու։ Չմոռնանք աւելցնելու որ Աղքատախնամին անդամներէն Պօղոս Շահլամեան անուն անձը բարեխղճօրէն իւրացուցած է յանուն աղքատներու իր հաւաքած դրամները, անուան շնորհաւորութեանց և այլ առիթներով։ Այս բարեմաղիկ պարոնը անփութօրէն հեռացած է հիմա քաղաքէս և Տրապիզոն ուղեւորած»։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վրդ. Չիլինկիրեան՝ Պայրամի տօնին առթիւ երէկ շնորհաւորական այցելութեան գնաց Նախարարներէ ոմանց։

ՍԿԻՒՏԱՐ Ս. Կարապետ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն ճարտարապետ Գ. Մելիտոսեան էֆ. և Ս. Իւթիւճեան ու Գ. Մազլըմեան էֆ.ները վերջնապէս հրաժարած ըլլալով, Թաղին քարոզիչ Տ. Եզնիկ Վրդ. երեք նոր ընտրելիներ առաջարկեր է Պատրիարքարանին։

ՔՂԻԷՆ Ց. Թէրզեան էֆ. կը հաղորդէ մեզ հոկտեմբեր 6 թուականով. — «Վիճակիս նորընտիր առաջնորդական տեղապահ Տ. Պսակ Վ. Խօրէնեան քաղաքս ժամանեց սոյն. 30ին։ Երկու օր առաջ, առաջն. փոխանորդ Տ. Բագարատ քհնյ. Առէջ գիւղի Տ. Սուրէն քահանային հետ ընդառաջ գացած էին մինչեւ 3 ժամուան տեղ, Հագստուն գիւղը, ուր Վարագայ Ս. Խաչի տօնին առթիւ Խաչ Հայրապետի գերեզմանին վրայ հաւաքուած էր ուխտաւորներու մեծ բազմութիւն մը շրջականներէն։ Առաջն. տեղապահ Հայրը Երզրումէն մինչեւ Քղի ժայռուտ բարձունքներու մէջէն տաժանելի ճամբորդութենէ մը յետոյ սոյն. 29ի օրը իրիկուան ժամը 12ին առեններ Հագստուն գիւղը հասաւ և գիշերեց հոն. կիրակի առաւօտ գիւղացիներուն փափաքին համաձայն՝ իր անդրանիկ պատարագը մատուցանելով Քղիի մէջ, պերճախօս քարոզով մը հոգեւորապէս մխիթարեց գիւղացիները և ուխտաւորներու բազմութիւնը։ Յաւարտ պատարագին՝ Տ. Պսակ Վ. հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Մէկ երկու ժամուան հանգիստէ վերջ մեկնեցաւ դէպի քաղաք։ Ամբողջ Գասապացիները բլրակի մը վրայ կը սպասէին հետաքրքրութեամբ, որոնք համակրական արտայայտութիւններով առաջնորդեցին Տ. Պսակ Վ.ը ուղղակի Ս. Յակոբ եկեղեցին, ուր թրթռուն ձայնով ու խիստ գեղեցիկ քարոզով մը գծեց իր հօտին հոգեւոր պարտականութիւնները և վերջացուց քարոզը՝ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ ընելով, որոնց ձայնակցեցաւ ժողովուրդը «ամէն»ներով։ Առաջնորդարանի մէջ բազմաթիւ այցելուներու բարիգալուստի շնորհաւորութիւններն ընդունելէ յետոյ, առաջն. տեղապահը կառավարական պաշտօնատունը գնաց՝ յարգանքները մատուցանելու։ Տ. Պսակ Վրդ. քանի օրուան չափ Երզրում մնացած էր վիճակային գործերու կարգադրութեան համար։ Ութ օր անցած է յորմէ հետէ իր պաշտօնատեղին՝ Քղի կը գտնուի Տ. Պսակ Վրդ., մէկ կողմէ մարդերն ու իրերը ուսումնասիրած առեն՝ զբաղելով նաեւ կրթական ու եկեղեցական գործերով, սիրով փարած այն հոգեւոր պաշտօնին որուն կոչուած է արժանաւորապէս։»

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

«Ս. ՅՈՎՍԷՓԱՅ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ»Ը

Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Ս. Յովսէփայ Աստուածահօր տօնախմբութիւնը, որու անունով «Եղբայրութիւն Յովսէփայ» բարեգործական ու եկեղեցական մարմին մը կազմուած է բաւական տարիներէ ի վեր, և մինչեւ ցարդ կը շարունակուի, նպատակ ունենալով բարեգործական և կրթական ձեռնարկներու օգնել, ինչպէս որ այժմ ըստ բաւականի մանչ և աղջիկ պաշտպանեալ սաներ ունի, որոնք Թաղային այլ և այլ դպրոցներու մէջ կը գտնուին, ուսումնական շրջաննին աւարտելու, որոնց նիւթական մատակարարութիւնը և հոգածութիւնը նոյն մարմինը կը ստանձնէ։ Եկեղեցին համակ զարդարուած և մոմերով լուսաւորուած էր. հանդիսադիրն էր Տ. Սապաղեան Կ. Պատրիարք՝ իր շուրջը ունենալով Վենետկոյ միաբան Հ. Յուսիկ Մէհրապեան, Վիեննայի միաբան Հ. Թովմաս Կէօրկեան և այլ եկեղեցականներ, ինչպէս նաև Բաղդէտցի կաթոլիկ Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ փոխանորդը։ Ռոբսեան Յովսէփ Ծ. Վրդ. որ «Եղբայրութիւն Ս. Յովսէփայ» կրօնական մարմնին ատենապետն է, ինքը պատարագեց հանդիսաւոր կերպով. կը մասնակցէին ներդաշնակ երգեցողութեամբ դպրաց դասը, որ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ձայնագէտ դպրապետին տնօրինութեան ներքեւ ներդաշնակօրէն կ'երգէր Պատարագի արարողութեան երգերը։ «Հաւատամք»ի միջոցին Հ. Յովսէփայ ներբողը խօսեցաւ Ճամճեան Յովսէփ Վրդ. աւելի պատշաճի բնաբանով քարոզեց, մեկնելով Ս. Յովսէփայ հոգեւոր պաշտպանութեան նշանակութիւնը, ընկերութեան ննջեցեալ անդամոց գործակցութիւնը և անոնց արդեանց վրայ, միանգամայն հրաւիրեց ուրիշները նոյն մարմնին օժանդակելու և իրենց նուէրը չխնայելու։ Ստուգիւ նիւթը խիստ ազնիւ և փափուկ էր, բայց աւելի ճարտասանական և աւելի պարզ տեսակէտով եթէ մեկնուէր, բնական է որ ունկնդիրներուն սիրտը աւելի՛ թրթռացնելու և մեծ ազդեցութիւն գործելու պիտի ծառայէր, ինչ որ առք վերաբերումով չտեսնուեցաւ ունկնդիրներուն կողմէ։ Պատարագի աւարտումէն յետոյ, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ նոյն եղբայրակցութեան անդամոց ընդհանուր ննջեցելոց յիշատակին։ Ապա թափօրով և երգեցողութեամբ Կ.-Պատրիարք Սրբազանը եկեղեցւոյ սրահը ելլելով, հոն քիչ մը հանգիստ առնելէ, ներկաներուն հետ տեսակցելէ, և արժանավայել պատուասիրութեամբ մեծարուելէ ետքը, դրամական նուէր մը ըրաւ եղբայրակցութեան. նոյնպէս հոն գտնուող իւրաքանչիւր բարեպաշտ անհատ։

Իբր պարզ ուխտաւոր մը որ Պոլսոյ արուարձաններէն եկած էի հանդիսատես ըլլալու սոյն արարողութեան, զարմանքս և տեսած պակասութեանցս մասին քննադատութիւններս չեմ ուզեր լռելեայն անցնիլ, գէթ յուսալով թէ ուղղութեան մէջ կրնանք տեսնել։ Նախ, հակառակ Մաշտոցի կանոնական տրամադրութեան, տեսանք սարկաւագ մը՝ որ կաղ ըլլալուն պատճառաւ, շապիկին տակէն ձեռքին մէջ գաւազան մը առած՝ անոր օգնութեամբը կը շարժէր, ինչ որ վայելուչ չէ, մանաւանդ հանդիսադիր օրերու մէջ, թէպէտ անմեղադրելի է սարկաւագին այս բնական թերին, բայց կրկին հարկ չկար այս ծառայութիւնը անոր յանձնել կամ առաջարկել, ըստ որում եկեղեցական օրէնքը կը տրամադրէ միմիայն այն պաշտօնէից, որոնք արտաքուստ չունին ո և է պակասութիւն իրենց մարմնոյն վրայ։ Երկրորդ՝ Տէր Գ..., որ կը հսկէր եկեղեցւոյ մէջ կարգապահութեան վրայ, ամէն ջանք ի գործ կը դնէր եկեղեցին գտնուող անձանց աթոռներ բաշխելու, մինչդեռ ոմանք սկիզբէն մինչեւ վերջը ոտքի վրայ մնացած էին, նկատի չառնելով ներկայութիւնը այն անձերուն, որոնց մէջ կը գտնուէր Բաղդէտցի օտարազգի մը, որ պետական պաշտօնեայ մըն է, բայց միւս կողմէ չը մոռնալով Ֆեմինիզմը՝ գոհացնել կ'ուզէր բարեպաշտուհի Տիկինները ամէնէն առաջ։ Ըստ իս քեզ, աւելի աղէկ կ'ըլլայ, այսպիսի հանդիսաւոր օրեր այդ տեսակ սալոնական ծառայութիւններ չկատարել, և կամ կանխաւ աթոռները զետեղել իրենց տեղերը. այն ատեն ո՛չ ոք իրաւունք կ'ունենայ գանգատելու, վասն զի եկեղեցւոյ մէջ, որ Աստուծոյ տունն է, հաւասար է ամէն անհատ, բայց երբ մէկը այսպէս պատուել ուզենք, և միւսին աթոռ չտանք, անարգած կ'ըլլանք։

ՍԱՓԱՆ

* * *

ՄԱՍԻՍ Գրական շաբաթաթերթի այս շաբթուան թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ ու շահեկան բովանդակութեամբ. — Ենովք Արմէն. «Նորէն Կեդրոնականը»։ — Ներսէս վրդ. Դանիէլեան. «Լուսնի ծագումը Լիբանանի սարերէն»։— Զապէլ Եսայեան. «Լուսաբանութիւն մը»։— Բիէռ Լօթի. «Քարմէն Սիլվա»։ Արմենակ Ինճէեան. «Պոլսի Աշխարհաբարին քերականութիւնը»։ — Մերուժան Պարսամեան. «Աղօթք»։— Հրանտ Նազարեան. «Սանդա Լուչիա»։ — Միհրան Ուզուրլեան. «Զլատը»։ — Օր. Ն. Աքիլեան. «Իզաֆէն» (Պատմուածք Գօուիլլեսի)։ ՄԱՍԻՍի հասցէն է Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի, Թիւ 38։

ԾԱՂԻԿ տղոց և դպրոցականներու յատուկ պատկերազարդ շաբաթաթերթին 24րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ. — Գիւտ Խաչ.— Մանուկներու բարեկամը. Վ.— Երկու արօրները. Աղէքս. Փանոսեան. — Բիէռ (Պատմուածք) Անաթօլ Ֆրանս.— Երկու ծաղիկները (Պատկերով ոտանաւոր). Մ. Պ.—Մոռցուած (գերմաներէնէ) Մկրտիչ Պարսամեան. Պզտիկ օրինակ. Տէրուկ Հանըն.— Հրեշտակը և մանկիկը. Պ. Ա. Մինասեան. — Երկու հոգիները (Ֆրանսերէնէ) Գ. Իւթիւճեան. Դպրոցականներու բաժին. Նդ. Թէմզքիճեան.— Աստուծոյ աչքը. Զատիկ. — Հանելուկ, հաշուական հարցում եայլն։ ԾԱՂԻԿի անցեալ շաբթուան հանելուկներուն մրցանակները շահեցան Պէրպէրեան վարժարանէն Զարեհ Քերեսթեճեան և Սամաթիոյ ազգ. վարժարանէն Յակոբ Լեւոն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, Նոյեմ. 6)

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 նոյեմ.— Քաղաքիս լրագիրները նոյեմ. 1ին ծանուցին թէ գերման կայսը. ամուլը ամսոյս 9ին Պլիսինկէն պիտի երթայ և 10ին Հոհենձոլերն կայս. զբօսանաւով Անգլիա պիտի ճամբորդէ։ Այսօր Պերլինէր Մօրկէնբօստ կը գրէ թէ Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհին չպիտի ընկերանայ կայսեր. կայսերական ճամբորդութեան մէջ առաջ եկած այս փոփոխութեան պատճառ ցոյց կուտան Աւկուստ Վիլհէլմ իշխանին նշանածին՝ Վիքթորիա Ալեքսանտրա իշխանուհիին Պերլինի պալատին մէջ ջուր-ծաղիկէ հիւանդացած ըլլալը։ Բժիշկները հիւանդութեան տարածումէն վախնալով, կայսրուհին ցաւելով հրաժարեցաւ Անգլիա այցելէ։ Վիլհէլմ կայսրը պատրաստուած յայտագրին համաձայն պիտի կատարէ իր այցելութիւնը։ Միայն թէ բժշկաց խորհուրդով, իր ցնցուածը դարմանելու համար մէկ քանի շաբաթ Ուայթ կղզիին մէջ պիտի անցընէ։ Անգլիոյ արքունիքին այցելելէն և Ուայթ կղզիին մէջ կազդուրուելէն ետքը, պիտի այցելէ Հոլանտայի արքունիքին։

Պ. ԴԱՖԹ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 5 նոյ.— Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆթ Եւրոպա այցելելու դիտաւորութենէն ետ կեցած է, և Մանիլայէն ուղղակի Ամերիկա պիտի վերադառնայ։

ՆՈՐ ԹԵՐԹ ՄԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 նոյ. —Տօյչէն Մարոքքօ Զայթունկ անուն եռօրեայ լրագիր մը սկսաւ հրատարակուիլ Թանճէրի մէջ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 5 նոյ. — Ելմտական նախարարը այսօր Երեսփ. Ժողովին մէջ տէրութեան ելմտական վիճակին և տնտեսական ընդհանուր կացութեան վրայ շատ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ տուաւ։ Տէրութեան հասոյթները 146 միլիոն քուրոն աւելի եղած են իր ծախքերէն։ Հասոյթի այս առաւելութիւնը առաջ եկած է գլխաւորաբար ժառանգութիւններէ և դրոշմներէ գանձուած տուրքերէն։ 146 միլիոն քուրոնի այս յաւելուածը, որ հարուստ տէրութեանց պիւտճէներուն մէջ անգամ շատ հազուադէպ երեւոյթ մըն է, ապացոյց է Աւստրիոյ ելմտական նպաստաւոր կացութեան։ Ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ այս գումարէն 61 միլիոնը սպառազինութեանց և երկու միլիոնն ալ ջրանցքներու շինութեան համար ծախք եղած է։ Մնացեալ 83 միլիոն քուրոնն ալ պետական երկաթուղիներու և ժողովրդային-տնտեսական ու ընկերային-քաղաքական գործերու պիտի յատկացուին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶ, 5 նոյեմ.— Ֆրանսայի Պանքան երեք միլիոն ոսկերլինի գումար մը դրաւ Անգլիոյ Պանքային տրամադրութեան տակ և ի հարկին երեք միլիոն ըսկերլին եւս պիտի դնէ։ Այս գործողութեամբ պիտի յայտնուի թէ Ֆրանսայի Պանքան յառաջիկայ հինգշաբթի պիտի բարձրացնէ՞ իր տոկոսի սակը թէ ոչ. թէեւ այսպէս, 75 և ի հարկին 150 միլիոն ֆր. գումարներ վճարելով Ֆրանսայի Պանքան ոսկիի այս մեծ տագնապին մէջ իր այժէն բան մը կորսնցուցած չըլլար. և իր ոսկիի գանձը դարձեալ ամբողջ աշխարհի մթերանոցը կը մնայ։ Անգլիոյ Պանքան իր տոկոսի սակը բարձրացուց՝ Ամերիկայէ դրամ ուղղուելուն առաջքն առնելու դիտմամբ, և կարելի է որ նոր բարձրացում մը եւս ընէ։

ՊԵՐԼԻՆ, 5 նոյեմ.— Պերլինի սեղանաւորական շրջանակի մէջ կը հաւատան թէ Ֆրանսայի Պանքային կողմէ Անգլիոյ Պանքային երեք միլիոն ոսկերլին տրուիլը ետ թողուցած է տոկոսի սակի նոր բարձրացում մը, որուն կը սպասուէր յառաջիկայ հինգշաբթի օրուան համար։ Այս պատճառաւ Գերմանիոյ Կայս. Պանքան [illegible] նայ սպասել։ Լոնտոնի Պանքային տոկոսի մէկ նոր բարձրացման ատեն, Գերմանիոյ Կայս. Պանքան ալ պիտի ստիպուի բարձրացնել իր տոկոսի սակը. և հաւանական է որ մէկ միութիւն ամբողջ բարձրացնէ՝ այսինքն 7½ %ի, սակ մը որ Կայս. Պանքային հաստատումէն ի վեր տեսնուած չէ բնաւ։ Միայն Բրուսիոյ Պետական Պանքան պարտաւորուած էր անգամ մը 9 %ի բարձրացնել իր տոկոսի սակը։ Գերմանիոյ Կայս. Պանքան առայժմ կը ջանայ իր պատրաստ ոսկին պաշտպանել, պաշտպանելով անհատական պանքաներուն տոկոսի սակը որ 5⅞ % է այսօր և աւելի բարձրանալու հակամիտութիւն ունի։

ՓԱՐԻԶ, 5 նոյեմբեր. — Պելճիքայի մէջ ալ տոկոսի սակը բարձրացաւ այսօր։ Պրիւսէլի Պանքան որոշեց չընդունիլ Եգիպտոսէ և Ամերիկայէ հասած այն ամէն փոխանակագիրները որոնք առեւտրական գործառնութեանց չեն վերաբերիր եւ սեղանաւորական գիրեր են։ Ֆրանսայի Պանքան չառանց այդպիսի որոշում մը տուած է Ամերիկայէ հասած սեղանաւորական փոխանակագիրներու համար։

ԼՈՆՏՈՆ, 5 նոյ.—Տէյլի Թէլէկրաֆ հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Նիւ-Եորքէ. «Արժանահաւատ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Նախագահ Պ. Ռուզվէլդ սեղանաւորական ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած խորհրդակցութեան միջոցին վստահեցուցած է թէ Երեսփ. Ժողովին ղրկելիք իր տարեկան պատգամագրին մէջ, առեւտրական կացութիւնը խանգարելու կամ ընդհանուրին վստահութիւնը սասանելու հանգամանքն ունեցող ո և է ակնարկութիւն չպիտի ընէ։ Սակարանին այս չափազանց ձգտեալ վիճակին և սեղանաւորական լուրջ կացութեան համար, որ վերջապէս մանրամասնօրէն պարզուեցաւ Նախագահին, մեծ զիջողութիւն մը կը համարուի այս Պ. Ռուզվէլդի կողմէ։ Միւս կողմէ Ուաշինկթընէ ալ տեղեկութիւն կը տրուի թէ Պ. Ռուզվէլդ և ելմտական նախարար Պ. Քորթէլիու կը խորհրդակցին դրամական բարենորոգման վրայ զոր նախագահը պիտի յանձնարարէ իր պատգամագրով՝ այսինքն նախագահը մասնաւորապէս պիտի ծանրանայ Սակարանին բարենորոգման վրայ և իր պատգամագրին մէջ գլխաւորապէս ասոր վրայ պիտի խօսի։ Այսօր Ուաշինկթընէ լուր առնող սեղանաւորները կ'ըսեն թէ դրամական տագնապը թեթեւնալու վրայ է, թէպէտ դրամի անձկութիւնը դեռ չանհետացաւ։

ՊՂԻՆՁԻ ՀԱՆՔԵՐՈՒՆ ՓԱԿՈՒՄԸ

ՄԵՔՍԻԿՕ, 5 նոյեմբեր. — Քանանէայի հիւսիսային ամերիկեան ստացուածքներուն մէջ գտնուած պղինձի հանքերը, որ մեծաքանակ պղինձ կ'արտադրէին Մեքսիկոյի մէջ, գոցուեցան՝ պղինձի գիներու այժմու անկմանց հետեւանքով, հաւանական է թէ պղինձի գինը բարձրացած ատեն պիտի վերաբացուին այս հանքերը։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԵՐՔԸ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 5 նոյ.— Այսօր հրատարակուած պաշտօնական տեղեկագրէ մը կ'երեւի թէ տարւոյս եգիպտական բամպակին բերքն է 6,250,000 հակ։ Անցեալ տարուան բերքին քանակն էր 6,949,383 հակ։ Բայց այս տարի աւելի առատ բերքի մը կը սպասուէր, վասն զի ամիսներէ ի վեր նպաստաւոր էին օդերը բամպակի աճման համար, և Տէլդայի երկրին մէջ ոռոգիչ գործիքները շատ լաւ կը գործէին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍԱԿԵՐՈՒ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 նոյեմ. — Անգլիոյ Պանքային վարչական Խորհուրդը, այսօր, որոշեց իր դրամի սակը հարիւրին վեցէն եօթնի բարձրացնել։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի Պանքային վարչական Խորհուրդը որոշեց իր դրամի սակը հարիւրին երեքուկէսէն չորսի բարձրացնել։

* * *

ՓԱՐԻԶ — Ամերիկեան տագնապը գուշակուածէն շատ աւելի սաստկութեամբ կ'ազդէ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։ Ամերիկայի համար ոսկիի պահանջումները դրամական անձկութիւն մը առաջ բերին, որով Անգլիոյ Պանքան հարկադրուեցաւ իր դրամի սակը յանկարծ հարիւրին վեցէն եօթի բարձրացնել։ Ֆրանսայի Պանքան, որ անգլիական հրապարակին օգնած էր 75 միլիոն ֆր. ոսկեդրամի փոխատուութիւն մը ընելով, պարտաւորուեցաւ դրամի իր պատրաստ քանակութիւնը պաշտպանել՝ իր զեղչի սակը թեթեւապէս բարձրացնելով հարիւրին երեքուկէսէն չորսի։ Լոնտոնի վրայ փոխանակիրը 25.21ի բարձրացաւ։ Բարիզի Սակարանին մէջ այս լուրերը գիներու ընդհանուր անկում առաջ բերին։ Ֆրանսական Ռանդը միայն շատ հաստատուն էր։ Օտար արժեթուղթերուն գինները զգալապէս կ'իջնային։ Ռիօ Թինթօն 50 ֆրանք կորսնցուց՝ այսինքն 1690էն 1642ի իջաւ։ Պղինձի գինը անփոփոխ է։ Պալիա Գարայտըն 440 ֆր.ի ինկաւ։ Կապարի գինը աւելի տկար է՝ անգլիականը 18.12 և սպանիականը՝ 18.5։ Լոնտոնի մէջ ալ գինները ինկած են և Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերու վրայ ամերիկեան արժեթուղթերը նորէն ինկան։ Բանսիլվանիոյ երկաթուղիին բաժնեթուղթերը վեց «քուան» կորսնցուցին։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերը բռնուած են։

ՊԵՐԼԻՆ.—Այսօր տեղի ունեցաւ ֆոն Պիւլով իշխանին կողմէ օրագրող Պըրանտի դէմ բացուած անուանարկութեան դատը։ Պրանտ դատապարտուեցաւ տասնըութ ամսուան բանտարկութեան, և իսկոյն ձերբակալուեցաւ։

—[illegible] Թախանձանքներուն վրայ, Գերմանիոյ կայսրուհին պիտի ընկերանայ Վիլհելմ կայսեր՝ Լոնտոնի տալիք այցելութեանը միջոցին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Նորվէկիոյ Թագաւորը յառաջիկայ շաբթու Լոնտոն կը սպասուի, ուր պիտի հանդիպի Սպանիոյ Թագաւորին։

ՓԱՐԻԶ.—Կը հերքուի այն լուրը թէ երեսփոխան Պ. Տէչանէլ Բեդերսպուրկի ֆրանսական դեսպան պիտի կարգուի։

ՍԱՄԱՐՂԱՆԴ. —Գարատող քաղաքը բոլորովին կործանեցաւ վերջին երկրաշարժէն։ Ամբողջ բնակիչներէն 70 հոգի միայն ազատեցան։ Երեք հազար հոգի մեռան։

ՓԱՐԻԶ.—Պէրբինեանի, Մոնբէլիէի ու Նարպոնի մէջ և շրջակաները բուռն փոթորիկներ ծագեցան։ Վնասները խիստ մեծ են։ Պէզիէի մէջ քանի մը տուներ փլան. ինը հոգի փլատակներուն տակ մնացին և մէկ քանին մեռած գտնուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ. — Երկաթուղիի ընկերութեանց և պաշտօնեաներուն վէճը կարգադրուեցաւ։

ԱՆՆԸՍԻ. — Շամոնի գիծին վրայ քարահանքի մը մէջ դինամիտ պայթում մը պատահելով հինգ հոգի մեռան։

ԹՈՒԼՈՒԶ.—Ժանտախտին ճարակման առաջքը առնուեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Առջի օրը գերագոյն ատեանին առջեւ սկսաւ Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան նախկին օգնական Կուրքոյի դատը՝ Լիտվալ վաճառատան կողմէ արմտիքներու մատակարարութեան գործին համար։ Կուրքօ, որ ամբաստանուած էր կարգ մը զեղծումներով ի վնաս Պետութեան գործած ըլլալուն համար, դատապարտուեցաւ պաշտօնազրկութեան և երեք տարի որ և է պաշտօնի մէջ չգործածուելու։ Նախարարապետ Պ. Ստոլիփին և առեւտրական նախարարը իբրեւ վկայ լսուեցան։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Մ. Նահանգաց դատական նախարար Պ. Չարլս Պոնաբարթ Պերլինի ամերիկեան դեսպան անուանուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ նախարարապետ Պ. ֆոն Պէք մտադիր է յառաջիկայ շաբթու նախարարութիւնը վերակազմել։ Աշխատութեան նախարարութիւն մը պիտի հաստատուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հապէշստանի վեհապետը մեծ զարկ մը պիտի տայ հանրային կրթութեան. այդ նպատակով Եգիպտոսէն մէկ քանի ղպտի դաստուներ պաշտօնի կոչած է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսրը Քուրթ ֆոն Բրիւս պատուանշանին երկրորդ կարգը տուաւ Էլլիոթ հազարապետին, որ գերմանական Ափրիկէի մէջ ճակատամարտի մը պահուն Մորէնկա ցեղապետը սպաննեց։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 24/6 Նոյեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Թ. Կ. Օ. Ռ.		100 06½
Ամէնէն բարձր գին	»	100 10
Ամէնէն վար գին	»	99 30½
Ռումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	160 12
Ամէնէն բարձր գին	»	160 25
Ամէնէն վար գին	»	158 62
ԲԱՑՈՒՄ Հոկտ. 26/8 Նոյեմբեր		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Թ.Կ. Օ. Ռ.		99 27
» » ժամը 5ին Թ.Կ.	»	99 24
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	159 —
» » ժամը 5ին	»	158 75
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	428 —
Անատ. Երկթ. Պարտ. Ա.-սերի	»	509 —
» » » Բ.-սերի	»	505 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	15 85
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէ Հիմնական	»	4 60
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 05
Օսմ. Ծխախոտ		18 10
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 60
» ժուիսանս		3 75
» պարտաթուղթ		471 —
Թրանսվալ	Ֆր.	37 —
Տերքոսի Ջուրի Ընկ.		305 —
Պալիա Գարա Այտըն		440 —
Միթիլի պանքա	Օ. Ռ.	5 20
Սալոնիքի պանքա		138 —
Ֆօրասսու առանձնաշնորհեալ		37 —
» սովորական		34 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիում	Ֆր.	67 —
Զարթըրթ	»	21 20

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի	վրայ չէք	Ղրուշ	110 37½
Բարիզի	» »	Ֆրանք	22 80
Վիեննայի	» »	Քուրոն	22 03
Պերլինի	» »	Մարք	18 76

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղշ.	109 37
Ֆրանսական »	»	87 06
Բօլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 34
Արծաթ մանրուք	»	104 25
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսյի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8 69

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 7 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	91 75
) գոց.	»	91 60
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	164 —
Թրանսվալ	»	39 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	686 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	412 —
Պալիա Գարա Այտըն	»	440 —
Օսմ. Մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 75
Քրէտի Լիոնէ	»	1139 —
[illegible] 5 %	»	101 62
Սպանիական արտաքին	»	92 02
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 215
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՕՆ, 7 Նոյ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	91 50
) գոց.	»	90 75
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 25
Էժիպսիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ Թ. Կ.	»	81 75
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Զարթըրթ	»	0 75
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 —
Ռանտ Մայնս Թ. Կ.	»	4 25
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 48³/₈
Դրամազեղչ	»	7 —

Նոր Հրատարակութիւն Մը

ԸՆԹԱՑՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ, տարր. Ա. և Բ. տարի
Յօրինեց՝ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Սոյն դասագիրքը կը պարունակէ՝ թուարկութիւն, չորս գործող., հասարակ և տասնորդական կոտորակ, երկրաչափական գլխաւոր ձեւեր և պարզ ծանօթութիւններ, 54 շահեկան պատկերներ ու ձեւեր։ Ամէն հաշիւ ու խնդիր օսմանեան չափերու և դրամներու վրայ հիմնուած է։

Գործին սկիզբը լիովին բացատրուած է ուսուցման եղանակը, որով ամէն ծնողք ալ կրնայ դիւրաւ սորվեցնել իր զաւկին։ Պատ. Տնօրէնք գրատունը դիմելով օրինակ մը ձրի կ'առնեն. գաւառի գրավաճառք և տնօրէնք 50 փարայի բոլթայի փուլ պէտք է ղրկեն իբր ծախք։

Գինն է՝ 4½ ղրուշ և զեղչը 30 առ %։

Վ. Յ. Յակոբեան ԱՆԳՂ.-ՀԱՅ. բառագիրք, Ա. տիպ, ընտիր թղթով, փոխան 1 ոսկիի, բացառաբար կը ղրկուի 50 ղրուշի, անկորուստ և ուղղուած տեղը։

ԸՆԹԱՑՔ ԸՆԹԵՐՑ.—Դպրոցի գիրքը, նոյն հեղինակէն, 6 մաս, 2ը մանկապարտէզի և 4ը նախակրթարանի, պատկերազարդ. շատ գնողներու մեծ զեղչ։

Բառագիրք ՀԱՅ.-ՏԱՃԿ., Ե. Տէմիրճիպաշեան, քառթոնէ 15 և փառակազմ 17.5։

Այս գիրքերը անփոփոխ և փութով ստանալու համար դիմել ուղղակի կեդրոնատեղին՝ Զ. Թորոսեան, գրավաճառ Պահչէ Գաբու, Րաշիտ Փաշա խան Կ. Պոլիս։

10—7

209, Բէրա Մեծ Փողոց, 209

Լուվր Վաճառատուն

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԿԱՐԱՍԵԱՑ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Թիւլ կերպասէ եւ արուեստական կիւփիւրէ վարագոյրներ, ասեղնագործուած եւ պօն-ֆամ սփռոցներ, պրիզ-պիզ, ֆըրքօն, ծաղկենկար թուղթեր, անկողնի ծածկոյթներ, մոմազօծ կտաւներ, կապերտներ, լինօլէօմ (պարզ եւ ինկլէյս)

ԳՈՐԳԵՐ 20—10

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ. — ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

209, Բէրա Մեծ Փողոց, 209

ԳՈՐԳԵՐ
ՉԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄԲԱ-ԼԻՆՈԼԷՈՄ, կարասեաց համար ծոպեր (սաչախ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆԳՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԵՐԱ Շիշակ ճամբայ Բասաժ Անադօլի   ԳԱԼԱԹԱ Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից)   Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3   36—13

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 Ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիշակ ճամբան Թ. 24

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լաթագիա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մերսին, Միթիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բոր-Սայիտ, Սէլանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրայիններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զէյթուն արկղամաուրներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, [illegible] մանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տոկոսներն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Կրէտի Ֆօնսիէի Յունաստանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիոսք նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ ելած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—39

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԱՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000
քուրոնի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները տեղեկագրով ըլլալու են. Ցեսան գրուելէն վերջ վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն տարեկան հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վեր գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Ատեան կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ հետեւեալ ծանուցման պայմանաժամով.

3 օր	100—150	ոսկի գումարի համար	
5 »	151—300	»	»
10 »	201—500	»	»
15 »	501—1000	»	»
30 »	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ աւանդողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով ամբողջ պարտաւորուած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարտաւորութեամբ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—32

Խնայողական Անտուկէն զատ՝ Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ	Փարիզի համար	200	ֆր.
» »	Մարսիլիոյ »	160	»
Բ »	Փարիզի »	150	»
» »	Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.,
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15   50—40   Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով. փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու եւ արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ ալ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խուցեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ			3%
Վեց	ամսուան	համար	3½%
Մէկ	»	»	4 —
Երկու	»	և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—39

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճեպընթաց երթեւեկութիւններ

Հոկտեմբեր

Դշ. 23|5 Պիրէոն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բոր-Սայիտ եւ Սուր ու նաւահանգիստներ մեկնող շոգենաւին հետ։
Դշ. 23|5 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէֆ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 24|6 Սէվաստոպոլ ժամը 0ին։
Եշ. 25|7 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ 27|9 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—1

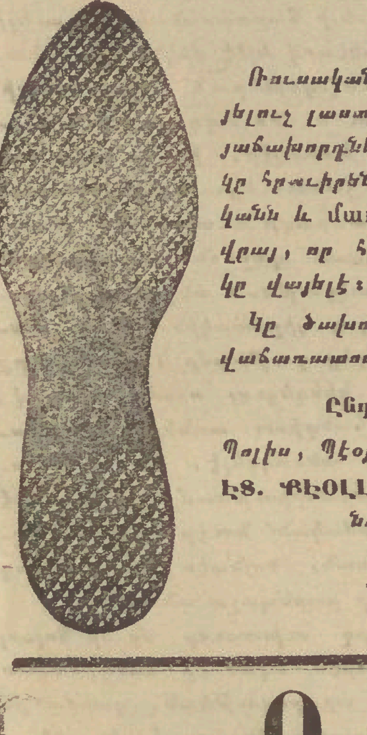

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն եւ վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն եւ մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԷՏ. ՔԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։

50—13

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУССО-ФРАНЦ. ЗАВОДЪ ПРОВОДНИКЪ РИГА
FRENCH IND. RUBBER

ՋԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՅԵԼՈՂ

SWISS MADE
ZENITH

միակ ժամացոյցը իր ներքինամ յօրինուածքին, իր բարեձեւութեան, իր տոկունութեան եւ իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Աստղադիտարաններու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, եւ որոնց համար կարելի է միշտ զայն յանձնարարել եւ երաշխաւորել։ Իբրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ՋԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կ'արդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶ, 1900
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԵՕՇԱԴԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆԻՆ. 1903
ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
Եւն. եւն. եւն.

ԱՄԷՆ ՄԵԾԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.
Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու եւ գոհարեղէններու
ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ — ԹԻՒ 16
Օտտոման-Պանք հաստատութեան դիմացը
Ի Բերա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԼԵՄԼԵՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,
Թիւ 400 Մեծ-Փողոց   50—37

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մարթէլլօ	3709	Սաբֆօ	1119
Ալէքօ	3607	Տօմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տաւրօ	2388	Հորաշիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սէգէօ	1203
Գառառա	1322	Տէնմարօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Գարաթինօ	1264	Էգօ	3464	Իտալօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Գըֆֆօլօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օթթօ	4100	Թանգօ	3327
Գէյլօ	1371	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալէրնօ	1887	Ֆիտօ	954	Քալէրնօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆլորէնցիա	1828	Քօմօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասգօ	1914
Գամօ	1094	Ֆլամինիօ	349	Լէօ	1053	Փօլօ	510	Վելլօ	1289
Ցիքառօ	2729	Ֆրանչէսգօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռիալթօ	3329	Ուէլլինկթըն	289
Սոնէթօ	1831	Գուլիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Ռոմանօ	1553	Եէսօ	1350
Գոլորատօ	4235	Հիլիտօ	1143	Լօրէնզօ	3191	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գանկօ	2905	Հէգօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզէտա	1739	Թէփօ	
Գարօս	895	Հորացիօ	1695	Մարէնգօ	1273	Ռօքլիֆֆ	136	Մէյօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ։
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Արմսթրոնկ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Թոքիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, նոյ. 21ին։
Ուրպինօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, դեկտ. 8ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա   10   50—36

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1908

ՀԱՄԱՌՕՏԸ, 128 էջ, 38 էջ յաւելուածով եւ Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին եւ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին լուսանկարներով զարդարեալ, 1 դահեկան թղթակազմ, 5 դահեկան փառակազմ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԸ, 320 էջ, Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին եւ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, ինչպէս նաեւ տասը ուրիշ լուսանկարներով զարդարեալ, իր մրցանակաւոր խնդիրներովը եւ օգտակար, պարզ եւ ամփոփ գիտելիքներովը ամէն անհատի, տան, հասակի եւ վիճակի անհրաժեշտ ձեռ գանձարանն է։

ԿԵԴՐՈՆ ՎԱՃԱՌՄԱՆ Մատթէոսեան տպարան, Կ. Պոլիս Ամերիկեան խան։ Կը ծախեն նաեւ ի Պոլիս եւ ի գաւառս միայն առաջնակարգ գրավաճառները։ Թղթակազմը 3 դահեկան, փառակազմը 10 դահեկան։ 20—15

Փութալ գնել դեռ չսպառած։

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէթի	Նայլօփրիս
Մինիա	Էմասիս
Ռամէսս	Պուզիրիս
Թէյպար	Մօկրիս
Նուրազօ	Ֆայլէ
Նավարինօ	Ֆարօս
	Թէպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սալոնակ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առանձնափոկ թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սալոնակ չունին։   ոսկի
Կ. Պոլսէ Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւերուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Աւստրալիայի նաւահանգիստները տանելու համար տոմսակներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթօլ խան, Պահչէ գափու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—9   31   Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ,

Khedivial Mail Line
(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկեր.
Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը նաւապետ Կաթէօչի, չորեքշաբթի, 6 Նոյեմ. 1907 (Ը. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ հինգշաբթի 7 Նոյեմ. 1907 (Ը. Ե.), կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլէ, Իզմիր եւ Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Քէտիվիէ շոգենաւը, նաւապետ Ֆինլէյ, նոյ. 9ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպոլը, Տարտանէլ, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (220)

ԺԻՒԼ ՄԷՐԻ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԹ.

ԴԱՐՁ ԴԷՊ Ի ԴՂԵԱԿ

Քիչ յետոյ, աւելի չերկարելու համար իր մտածումը, Պ. տը Քրուա-Վիթրէ ըսաւ.

—Կարծեմ թէ ձենէ իւրաքանչիւրին պիտի բաւէ մէյմէկ պայուսակ...

—Կը հասկնամ ձեր միտքը... Կը փափաքիք որ հոսկէ դուրս ելլենք այնպէս՝ ինչպէս ներս մտած էինք. աղքատ ու մերկ։

—Այո՛։

—Իրաւունք ունիք։ Հոս գտնուած առարկաներէն և ո՛չ մէկը մեզի կը վերաբերի։

—Իմ հրամաններս պիտի հաղորդէք Միշէլի ու Լօրանի։

Նաթալի հնազանդեցաւ։ Ատիկա վիրաւորանք պիտի պատճառէր իր զաւակներուն արժանապատուութեան, եւ այրին գոհ էր որ իր միջոցաւ պիտի կատարուէր այդ վիրաւորանքը։ Նաթալի փութաց իրեն տրուած հրամանները գործադրել։ Միշէլ ու Լօրան, տժգոյն եւ տրտում, անզօր կատաղութեամբ մը լսեցին կոմսին հրամանը, զգալով որ արժանի էին իրենց սահմանուած պատժին։

—Վերջապէս ինչ կ'ուզէ ընել, ինչ վիճակ կը վերապահէ մեզի։ Բան մը չէ՞ք կռահեր միթէ։

—Ո՛չ, չեմ կռահեր։ Բայց ապահով եղէք որ ձեզի արժանի բան մը պիտի ըլլայ ան...

Երկու եղբայրներուն անձկութիւնը հետզհետէ կ'աւելնար, քանի՛ մօտենար մեկնումի օրը։ Մերթ կ'ընդվզէին, մինակ մնացած ատեննին։ Ասանկ անդարմանելի աղէտ մը չէին ուզեր հաւատալ ընծայել։ Ոչ, կարելի բան չէր։ Ռուսաստանէն չպիտի հեռանային՝ որուն տէր դարձած էին, ահ ու սարսափ պատճառելով հօրերուն մէջ... Առանց դժուարութեան դրամ կը շահէին, գոհացում տալով իրենց ծուլութեան, կիրքերուն եւ մոլութիւններուն։ Պայծառ արեւուն կողմէ լուսաւորուած շողշողուն համայնապատկերին ի տես երկու եղբայրները ցաւով կը խորհէին թէ այդ ամէնը պիտի կորսնցնէին ընդհուպ։ Մեկնումի առջի օրը, կոմսը հարցուց Նաթալիի.

—Պատրա՞ստ էք մեկնելու։

—Այո՛։

—Երեքնիդ ալ կայարան գացէք. ես ալ պիտի գամ։

—Ո՞ւր պիտի երթանք։

—Փարիզ։

—Հոն հասնելէ ետքը ինչ պիտի ընենք։

—Իմ նոր հրամաններս պիտի ընդունիք։

Յաջորդ օրը, Նաթալի եւ երկու զաւակները երրորդ կարգի վակոն մը նստան։ Կոմսը գնաց կառախումբին առաջակները եւ նախ ինք վակոն մտաւ։

—Ա՛հ, հիմա կը հասկնամ, ըսաւ Նաթալի։

—Ինչ կը հասկնաք, հարցուցին Միշէլ ու Լօրան։

—Ո՛հ, համբերեցէք, համբերեցէք, վաղը պիտի իմանաք Փարիզի մէջ։ Եթէ լաւ կռահած եմ՝ անողոք տրամաբանութեամբ մը պիտի պատժուիք, զաւակներս։

Առտուան արեւմտեան կայարանը հասան։ Կոմսը չորս հոգիին կառք մը վարձեց, կառապանին մօտենալով հասցէ մը հաղորդեց մեղմաձայն, առանց լսելու ուրիշ կողմէ։ Կառքը ճամբայ ելաւ։ Միշէլ ու Լօրան լաւ չէին ճանչնար Փարիզը, որով չկրցին հասկնալ ո՛ր կողմ երթալնին։ Նաթալի միայն նշմարեց թէ ո՛ւր կ'ուղղուէր կառքը։ Բոլորովին այլայլած, այրին մրմնջեց.

—Չեմ սխալեր...

Ծանրախոհ ու անտարբեր երեւոյթ մը առած, կոմսը ո՛չ մէկ բառ արտասանեց ճամբան։ Կառքը Պաթինեօլ թաղը հասաւ, եւ նեղ ու բազմամարդ փողոցներէ անցնելէ յետոյ, Նօլէ փողոցին մէջ կանգ առաւ։ Շէնք մը մտան։ Ամէնէն վերի յարկին մէջ կոմսը դուռ մը բացաւ, ներս մտաւ եւ միւսներն ալ ներս մտցնելով դուռը գոցեց։

Ողորմելի յարկաբաժին մըն էր ան, երկու սենեակներէ ու խոհանոցէ մը բաղկացած։ Քանի մը աթոռներ ու ճերմակ փայտէ կարասիներ կը տեսնուէին հոն։ Նաթալիի սիրտը հետզհետէ անձկութեան մատնուեցաւ, հակառակ իր համակերպութեան։

Այդ յարկաբաժինը Նաթալիի երբեմնի բնակարանն էր, ուր այրին թշուառ կեանք մը վարած էր, անձնասպանութեան գաղափարին կառչելով, եղբօրը ուղղած թախանձագին նամակէն յետոյ։ Օդէ զուրկ այդ սենեակները հազիւ աղօտ լոյս մը կ'առնէին նեղ, խոնաւ ու գարշահոտ բակէ մը։ Առջի կարասիները չկային հոն, բայց կոմսը յիշելով հին կարասիներուն ձեւը, անոնց նմանօղ կահեր գնել տուած էր։

Յոգնած, կոմսը նստաւ, շունչ առնելու համար։ Նաթալի ու զաւակները կը սպասէին այն գերագոյն վճռին, որ այդ մարդուն բերնէն պիտի արտաբերուէր, իրենց պատճառաւ այնքան տառապած։ Անոնք չէին խորհեր ինքզինքնին պաշտպանել կամ թախանձել։ Կը զգային թէ կոմսը ամէն իրաւունք ունէր այդպէս շարժելու։ Ի վերջոյ կոմսը խօսեցաւ.

—Հիմա, քոյր իմ, և դուք, քեռորդիներս, ձեր տան մէջ կը գտնուիք... Դուք, Նաթալի, անշուշտ ճանչցաք այս բնակարանը, ուր անձնասպան պիտի ըլլայիք, երբ նամակս պատճառ եղաւ ձեր կեանքի փրկութեան, յոյս ու երջանկութիւն պարգեւելով ձեզի...

—Այո՛, եղբայր, կը խոստովանիմ այդպէս ըլլալը։

—Յաճախ ձեր զաւակներուն պատմած ըլլալու էք թէ ի՛նչ յուսահատական ու թշուառ վիճակի մը մատնուած էիք՝ ձեր ամուսնոյն եւ իրենց հօր մահէն յետոյ, եւ թէ ցրուիչին կողմէ ձեզի յանձնուած իմ առաջին դրամական օգնութեանս շնորհիւ մահուընէ ազատած էիք դուք եւ ձեր զաւակները։

Նաթալի գլուխը խոնարհեցուց։

—Թերեւս չէք պատմած այդ պարագաները, վախնալով որ անոնք երախտագիտութեան զգացումներ կ'ունենան ինծի նկատմամբ։ Սակայն արժանի էի այդ երախտագիտութեան, քանի որ ձեր նկատմամբ ունեցած սէրս միշտ ապացուցած եմ՝ բարիքներու միջոցաւ։ Քոյր, ճշմարիտ չէ՞ ըսածս։

—Այո՛ եղբայր։

—Այդ բարիքները չպիտի թուեմ ձեզի։ Շատ լաւ կը յիշէք զանոնք, ինչպէս նաեւ այն գէշ վարձատրութիւնը զոր ըրիք ինծի... Ատենօք ձեզ հոս գտայ թշուառ վիճակի մէջ։ Այսօր միեւնոյն վիճակին մէջ հոս կը բերեմ ձեզ, աղքատ ու ապրուստի միջոցներէ բոլորովին զուրկ։ Իմ վրաս յոյս մի՛ դնէք ալ եւ։ Ինծի համար մեռած էք դուք։ Այսպէս շարժելով՝ անգութ գտնուած չեմ ըլլար ձեր հանդէպ, այլ արդար։

Կոմսը ոտքի ելաւ յամրօրէն եւ դէպ ի դուռը ուղղուեցաւ։

—Քոյր իմ և քեռորդիներս, մնա՛ք բարով յաւէտ։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕԲԱՃԵԱՆ